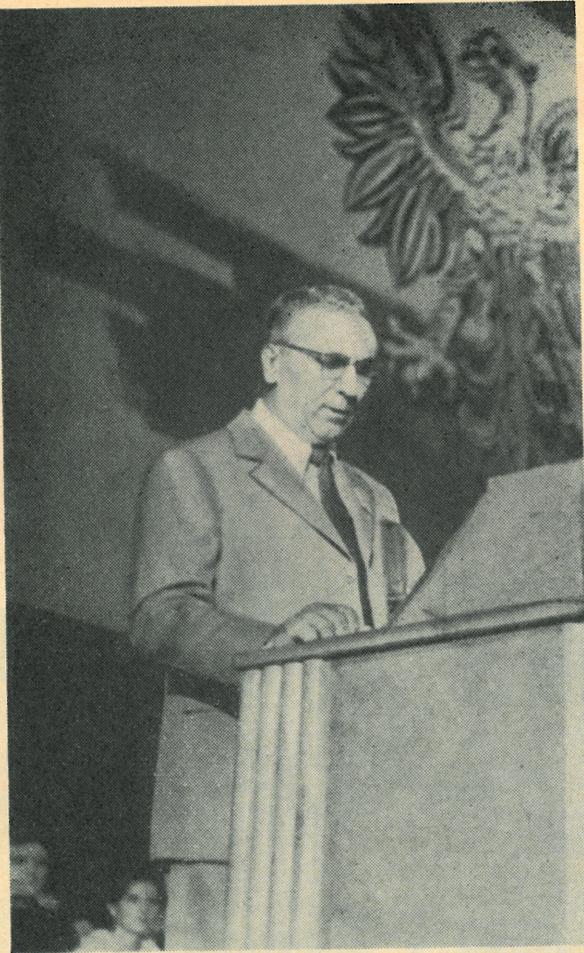

ŽIVOT

KULTURNĚ SOCIÁLNÍ ČASOPIS
AUGUST ♦ SRPEN ♦ SIERPIEŃ 1972 ♦ CENA 1 ZŁ

8.

L'UDOVÉMU POL'SKU

Na tohoročnom Zlete mladých vrele privítala textilácka Lodž, krásna a vyzdobená pri príležitosti júlového sviatku, päť a pol tisíc najlepších predstaviteľov pracujúcej a študujúcej mládeže zo všetkých stredísk a oblastí krajiny.

Máme v Poľsku viac ako osem miliónov mladých. Ďalšie tri a pol milióna v priebehu tejto päťročnice vojde do produkčného veku. Mládež je rozhodujúcou príležitosťou našej krajiny. S mladými počíta strana a spoločnosť. Mladí disponujú nie len energiou samozrejmou pre ich vek, ale aj vysokými odbornými kvalifikáciami. Dostávajú bezcené dedičstvo od toho pokolenia, ktoré bojovalo za dnešný spoločensko-politickej tvár Poľska, ktoré budovalo ľudovú moc od základov a vytvorilo pevné ekonomicke základy národného hospodárstva. Dostávajú Poľsko s hranicami, ktorých dnešný tvár

nikto nepopiera, ktoré spája pevné a vyskúšané spojenectvo s prvým socialistickým štátom na svete, so Sovietskym zväzom a spojenectvá s bratskými krajinami nášho tábora.

Rok uplynul od predošlého zletu v Katoviciach, na ktorom sa Edward Gierek obrátil na mládež s výzvou, aby svoje nasledujúce júlové stretnutie uvítala novými výrobnými a spoločenskými iniciatívmi. Uplynul rok usilovnej práce, ktorou mládež dokázala, že neskame nádeje, ktoré vkladá do nej celá spoločnosť. MLADOST, ELAN, ČINY TEBE, ĽUDOVÁ VLASŤ — to bolo heslo, ktoré viedlo mládež cez celý rok medzi dvoma zletmi.

Najdôležitejšou udalosťou tohoročného zletu bolo stretnutie mládeže s Edwardom Gierekom, Henrykom Jabłońskym, a Piotrom Jaroszewiczom i inými poprednými činiteľmi nášho spoločenského a štátneho života, na ktorom mládež podala zprávu o prihlásených a splnených spoločenských i výrobných záväzkoch, o stálom pozdvihovaní svojich kvalifikácií a o ochote dobre pracovať v prospech vlasti v továrnach, na poliach, v školách a vo vedeckých ústavoch. Mládež zároveň manifestovala svoju vôlu a tvorivú energiu, idey čestného súťaženia pre lepšiu budúcnosť.

— Nikdy v našich dejinách, — povedal Edward Gierek na stretnutí v Lodži — nemalo Poľsko taký veľký a komplexný program rozvoja. Znamená to zároveň, že žiadne mladé pokolenie Poliakov a Polieku nemalo tak široké perspektívy a tak veľké úlohy pre splnenie v priemysle a poľnohospodárstve, vo všetkých oblastiach života, vo vytváraní kultúrnych hodnôt, a vo vede, v pozdvihovaní kvalifikácií, v uvoľňovaní všetkých rezérv.

Tieto naše plány a ich cieľ sú obsiahnuté v uznesení 6. zjazdu strany. Od realizácie vytýčeného programu závisí blahobyt krajiny i náš vlastný. Táto pravda je presvedčivá pre milióny mladých dievčat a chlapcov, pre nás všetkých.

Účastníci zletu v mene celej mládeže odpovedali na výzvu strany vlasteneckou prísahou, že budú pracovať v prospech ľudovej vlasti. Je to odpoveď, na ktorej realizácii čaká celá naša krajina a možnosti vytvorené vedecko-technickou revolúciou mladému pokoleniu. Ideový program mladých je programom služby sociizmu, pokroku a priateľstva medzi národmi.

Na snímke hore účastníci zletu z Krakova. Dolu — účastníci zletu v lodžských závodoch. Foto CAF

Mladí hutníci z metalurgického oddelenia mednej hutny Głogów splnili zľavové záväzky. Foto CAF

K JUĽOVÉMU SVIATKU

Pri príležitosti 28. výročia národného sviatku Poľskej Ľudovej republiky sa v celej krajine konali početné akademie, stretnutia a podujatia, na ktorých hovorili o dnešku a zajtrajsku krajiny. Najzaujímajší vedci, konštruktéri, inžinieri, vynálezcovia, spisovatelia a umelci dostali štátne ceny, ktoré sú najvyšším vyznamenaním akým disponuje poľská veda a kultúra.

Na slávnostné odovzdanie štátnych cien prišli do sídla Rady ministrov vo Varšave predstaviteľia najvyšších straničkých a štátnych orgánov: Edward Gierek, Henryk Jabłoński, Piotr Jaroszewicz, Stanisław Gucwa, Edward Babiuch, Jan Szydlak, Józef Tejchma a Józef Kępa.

DVA VOL'NÉ DNI

Realizujúc schválený na 6. zjazde PZRS spoločensko-hospodársky program Štátnej rady na svojom zasadnutí dňa 20. júla 1972 na návrh Rady ministrov schválila prihlásený po dohode s Ústrednou radou od-

borov, dekrét o dodatočných dňoch voľných od práce. Ministrský predseda Piotr Jaroszewicz 20. júla t.r. podpísal patričné uznesenie na základe ktorého zamestnanci socialistického sektora už tento rok dostanú dva dodatočné dni voľné od práce, keď ich vypred odpracujú.

DELEGÁCIA Z BRATISLAVY V KRAKOVE

V dňoch od 3. do 8. júla t.r. navštívila Krakov a Krakovské vojvodstvo delegácia Bratislav, ktorú viedol člen Predsedníctva ÚV KSC, prvý tajomník Mestského výboru KSS v Bratislave Gejza Šlapka. Hostia z Bratislav si pozreli o.i. Leninovú hutu v Krakove, nové bytové sídliská, medzinárodný studentský hotel, múzeum vo Wieliczke neďaleko Krakova, gumárske zá-

vody Stomil a pamiatky Krakova. V sprievode tajomníka VV PZRS Mariana Smugu a podpredsedu VNV Tadeusza Maja slovenski hostia navštívili Osvienčim, kde vzdali hold pamiatke obetí fašizmu. Počas stretnutia s vedením VV PZRS prediskutovali formy prehľbenia kontaktov medzi Krakovom a Bratislavou ako aj otázky spojené s návrhom podpisania v najbližšom čase zmluvy o spolupráci medzi týmito mestami.

Dňa 8. júla 1972 sa v Poronine konalo stretnutie s delegáciou z Bratislav, ktorého sa zúčastnili o.i. prvý tajomník Okresného výboru PZRS v Novom Targu Józef Nowak, predseda ONV v N. Targu Włodysław Gawlas a predseda ÚV KSČaS Ján Molitoris.

Clenovia delegácie položili kvety k pomníku V. I. Lenina v Poronine a navštívili aj Leninovo múzeum. Všetci účastníci stretnutia odprevali potom delegáciu na hraničný prechod v Lysej Poľane, kde sa bratsky a srdečne rozlúčili.

NOVÝ PREDSEDA POLONIE

Na zasadnutí hlavnej správy Spoločnosti pre styky so zahraničnými Poliakmi Polonia, ktoré sa konalo dňa 20. júla t.r. za účasti ministra zahraničných vecí Stefana Oliszowského a vedúceho zahraničného oddelenia ÚV PZRS Ryszarda Freleka, za nového predsedu Polonie zvolili podpredsedu vlády PIER Wincentyho Krašku. Minister S. Oliszowski v mene vlády podával doterajšiemu predsedovi prof. Klimaszewskému za dlhorodenú prácu na poli rozvíjania a upevňovania stykov so zahraničnými Poliakmi.

VECI NIELEN DOLNEJ ZUBRICE

Dolná Zubrica, zvaná aj Nižnou je dlhou, roztrúsenou, typicky hornooravskou dedinou s malebným výhľadom na majestátny masív Babej hory viditeľný v diaľke. Domy, okrem tých zoskupených pozdĺž cesty vedúcej cez Oravu na Slezsko, sú roztrúsené na oboch úbočiach doliny a tiahia sa skoro od prudkých svahov Čiernej Oravy až do posledných domov Hornej Zubrice. Z ľudového stavebnictva sa tu ešte zachovali mnohé pekné, charakteristické pre Oravu drevné domy so zrezanými šítmis strechami, ktoré však teraz stále častejšie vytláčajú murované domy. Stretneme tu ešte zanikajúce už staré oravské domy „s vyškou“. Originálna je tiež stará drevná zvonica pri Dolnej Zubrici.

V začiatkoch svojej existencie, koncom 16. storočia, obe Zubriče boli jedným celkom, ale zanedlho sa rozdeliili na dve dedinky. Listina z roku 1619 spomína už o „nasseg dedine Niznia Zubryca“ a o jej zakladateľovi Vojtechovi Siskovi zo Stepanova. Vzdialenosť od hospodárskych a kultúrnych centier, závislosť na prírode a jej dařoch, vytvorili u obyvateľov Zubriče a na celej Orave, nepísané zvyklosti, symboliky, piesne a rozprávky, ktoré sa dedili z pokolenia na pokolenie. O niektorých z nich písal v minulom čísle Života Ján Kovalík. Zachovali sa aj tradičné kroje.

Najstarším zamestnaním obyvateľstva bolo roľníctvo a chov oviec. Spracovávali lan, konope a vlnu. Od pradávna na Orave rozvíjali včelárstvo. Nie najlepšia oravská pôda a pokračujúce

rozdrobovanie gázovstiev nútilo tunajší ľud, aby hľadal inú prácu. Na tomto mieste hodno spomenúť výrobu plátna, ktoré bolo známe svojou kvalitou a bolo prameňom značných ziskov. Plachetníctvo zaniklo iba po príchode epochy industrializácie. Nedostatok nút il aj k vysahovalectvu do sveta. Okrem iného už v rokoch 1715—1720 odchádzali z Oravy na Dolnú zem, a v nasledujúcich storočiach za oceán. Odchádzali aj z oboch Zubrič.

* * *

Casom a tradíciou vytvorené spoločenské a hospodárske pomery Zubriče sa menia. Školy, elektrické svetlo a nová cesta, pokrok v poľnohospodárstve a možnosť zarobiť si v neďalekom novotargskom kombináte i inde, spôsobili zmeny v ekonomickej oblasti, v pohľade na zmysel a cieľ života, v oblasti kultúry. Tento proces podporuje poľnohospodárska politika štátu pomáhania roľníkom v ich fažkej práci a mnohé rozhodnutia schválené po 7. a 8. pléne ÚV PZRS, ktoré majú priamy vplyv na výrobné výsledky a existenčné podmienky roľníkov. Reálnejšie sú aj projekty využitia dobrých klimatických podmienok a prírodných krás oboch Zubrič pre rozvoj turistiky a rekreácie v tejto oblasti. Sú hodné plnej podpory a urýchlenia termínov realizácie.

V konkrétnych podmienkach Zubriče a iných oravských i spišských dediniek tieto kladné zmeny žiaľ neznámenajú, že všetky starosti už zanikli a že všetko je tak, ako by malo byť. Je

tu ešte veľa nedostatkov. Vyplývajú z roky neuspokojovaných potrieb. Ale sú tiež výsledkom procesu zmien, väčších ako doteraz životných aspirácií roľníkov a vznikajúcich na tomto pozadí vyských požiadaviek.

Týmto snaham vyšiel oproti dlhodobým programom 6. zjazdu strany, ktorého cieľom je generálna modernizácia krajiny všade a na každom úseku, to znamená aj v Zubriči a v iných dedinách. Ale musíme si byť vedomi toho, že najkraššou cestou k odstraneaniu nedostatkov a dosiahnutiu vytýčeného cieľa je jednoducho naša každodenná práca, poctivost v plnení povinnosti, iniciatíva a hospodárskosť všetkých a na každom pracovisku.

V tejto práci, ktorej výsledky konečne rozhodnú o všetkom, nemôže byť miesto na improvizáciu alebo veľavránosť. Vo všetkých zložkách nášho spoločenského a hospodárskeho života potrebujeme ovzdušie dobrej práce, aby, ako to povedal prvý tajomník ÚV PZRS E. Gierek — upevňovalo sa medzi ľuďmi presvedčenie, že sa vyplatí dôležito pracovať pre svoju budúcnosť a pre budúcnosť národa.

Je nesporným faktom, že väčšina pracujúcich pracuje obetavo a poctivo si plní svoje povinnosti. Svedčí o tom aj kladná bilancia nášho národného hospodárstva za prvy polrok tohto roku. Ale sú aj ľudia, ktorí sa ponáhľajú pomaly, až iní, ktorí by boli najradšej keby pracovali za nich. Žiaľ sú aj takí, ktorí zabúdajú, že v priebehu premien stále sa prejavujú nevralgické body.

rôzne na rôznej úrovni, a že každá vec môže znásobiť alebo zničiť spoločenské úsilie. Práve o týchto otázkach hovorili o.i. s hospodárskou starostlivosťou v Dolnej Zubriči na poslednej schôdzke tamojšej miestnej skupiny Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Polsku, ktorá sa konala 18. júna t.r.

Počas terajšej veľkej mobilizácie na poliach, v celej krajinе robia všetko, aby žatva prebiehala správne. V mnohých oblastiach veľa obilia poľahlalo. Odhadovalo sa, že iba v Krakovskom vojvodstve poľahlalo okolo 60% žita a okolo 20% a dokonca 30% pšenice. Preto sa aj stávalo, že moderné stroje museli nahradziť krosy. Bez ohľadu na vysokú teplotu, od skoreho rána do nočí pracovali, a tam kde žatva je neskôr, ešte pracujú celé rodiny. Robilo sa všetko, aby pomôcť roľníkom, tak čo sa týka náradia, ako aj zásobovania. Pripisovali však všade tomu náležitú dôležitosť? Malo by sa o tom asi pouvažovať po prečítaní dlhého skráteného listu na 10 strane, ktorý sme dostali z Dolnej Zubriče. Aby sme pochopili význam tohto listu musíme si uvedomiť v akej miere na vidičku alebo v meste zásobovanie nám môže uľahčiť alebo sfážiť život. Môžeme si iba želať, aby si to uvedomili a správne plnili svoje povinnosti zamestnanci miestneho obchodu družstva Roľnícka svojpomoc. Aby aj v jeho nadriadennej okresnej zložke sa cítili zodpovední za operatívnosť, iniciatívu a pružnosť vidieckeho obchodu, od ktorého veľa závisí.

Adam Chalupec

JAVORINA

SYMBOL BRATSTVA

V dňoch 22.—23. júla t.r. sa na Javorine konala slávnosť bratstva Čechov a Slovákov, spadajúca do osláv 28. výročia SNP.

Oslavy vyvrcholili mierovou manifestáciou, na ktorej prišli delegáti ÚV KSC, vlády ČSSR a ústredných orgánov Českej a Slovenskej socialistickej republiky na čele s členom Predsedníctva ÚV KSC, podpredsedom vlády ČSSR a predsedom vlády SSR prof. dr. Petrom Colotkom, ktorí prednesol slávnostný prejav. Prítomní boli zástupcovia centrálnej skupiny sovietskych vojsk a účastníci protifašistického boja.

Počas dvojdňových slávností vystupovali o.i. súbory piesní a tančov, spevácky súbor a prítomní si vypočuli aj konkert dychovej hudby.

FESTIVAL ZAHRANIČNÝCH POLIAKOV V RZESZOWE

V dňoch 12. až 22. júla t.r. sa v Rzeszowe konal II. svetový festival uměleckých súborov zahraničných Poliakov. Na Festival prišlo 800 zahraničných Poliakov z Kanady, Spojených štátov, Francúzska, NSR, Holandska, Belgicka, Veľkej Británie, Maďarska a z Československa.

Podľa mienky poroty, ktorej predsedala prof. J. Hryniwicewiecká vystúpy jednotlivých ochotníckych umeleckých súborov boli na mimoriadne vysokej úrovni, ako napr. jeden z najlepších súborov Festivalu — Olza z Československa.

Výstupy ochotníckych umeleckých súborov zahraničných Poliakov sa v Rzeszove tešili mimoriadnemu záujmu. Napriek veľkej horúčave, sála športového strediska nemohla pojať všetkých, ktorí si chceli predstavenie pozrieť. Diváci vrelým potleskom odmietali každý vystupujúci súbor.

Po skončení Festivalu členov súborov prijal vo Varšave predsedu Štátnej rady, prof. Henryk Jabłoński.

PRAHA 1974

V Praze na Námestí republiky bola zahájena výstavba nejvýššieho obchodného domu v ČSSR, ktorý je projektovaný v tých podzemných a sedmi nadzemných podlažiach. Prodejné plochy zaujmou asi 21 tisíc m².

V novom obchodnom dome má byť zamiestnaných 1847 osôb, z toho 200 učených.

UTOPIE REPUBLIKA MINERVA

Nejmenší republika sveta bola nedávno proklamovaná v Tichém oceánu. Obyvateľstvo: 3 ľudí. Povrch: dva ostrůvky vzdálené 720 km od ostrovu Fidží a trochu menej od Nového Zélandu. Nové utvořené „stát“, nazvaný Republika Minerva, se obrátil na všechny státy světa s výzvou o uznání a navázání diplomatických styků.

A stalo se to následovně: tři zfrustrovaní Američané Mark Oliver, Thurlow Reed a Robert Marks chtěli uprchnout před vysokými daněmi, hlukem, narkotiky a zločiností. Vyhledali dva ostrůvky „nikoho“ v Tichém oceánu a rozhodli se, že založí stát přístupný všem, jímž se zhnušila soudobá civilizace. Bohužel, ostrůvky existují fakticky pouze při mořském odlivu. Zakladatelé republiky prý navrství písek a úlomky z korálových raf tak, aby

POZOR CYKLÓN!

Tak vypadá cyklón, — jeden z mnoha, ktoré každoročne sužují pobreží Japonska, USA, Indie, Indonésie a mnoha ďalších zemí.

Ten kapesní pejsek, ktorý se vejde do dlaně, je kuriozitou pomerně vzácnou a také patrnicou drahou. Chihuahua, jak se podivný tvor jmenuje, má cenu automobilu strednej kategórie. Kdo chce vzácného minipsa koupit, zaplatí 1600 dolarů.

Snimek UNIPEX

MINI ZA MAXI

se na ostrůvcích mohlo bydlet i při přílivu. V budoucnosti postaví přístav a město na uměle rozšířeném povrchu ostrůvků.

Prozatím byla Republika Minerva uznána pouze jedním státem. Je jím sultanát Ocusá na ostrově Timor v malajském souostroví, který je — bohužel — neuznáván jinými státy. Mezi republikou a sultánem budou navázány diplomatické styky.

KOL'KO ŽÍJE

PUŠKINOV?

Pohľad do centrálnej evidencie obyvateľstva býva nie len zaujímavý, ale aj plný prekvapení. V Moskve žije

veľa ľudí, ktorí nosia meno mená slávnych historických alebo literárnych postáv. Najviac je Godunovcov — dvadsaťsedem. Najstarší z nich je dôchodca, najmladší menovce bývalého cára chodi ešte do školy. V Moskve žije aj dvadsať Alexandrov Sergejevič Puškinov a jeden Ivan Groznyj. Pokiaľ ide o literárne postavy, vede Nataša Rostovová: v Moskve ich žije šesť, najstaršia je vedecká pracovníčka Akadémie vied ZSSR a najmladšia študentka. V hlavnom meste Sovietskeho zväzu žije aj jedna Anna Kareninová.

Najrozširenejším priezviskom je Ivanov (potomok Iavanaugh): iba v Moskve býva 100 000 Ivanovcov. Hneď za nimi nasledujú Smirnovcovci, ktorých tu žije 80 000.

Roman Haken
Foto archív

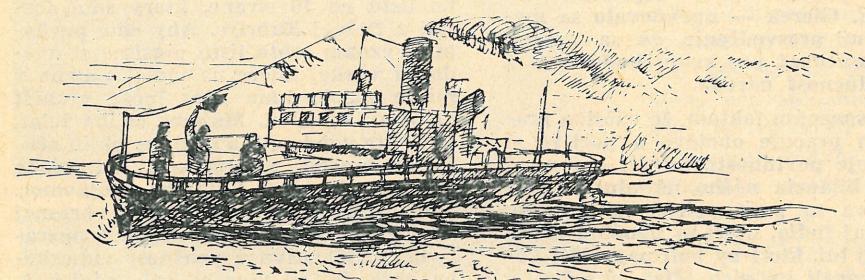
Prekrásne letné dni, pokojné čierne more.

Parník je prefažený ľudmi i nákladom — poluba prepcháťa od kormy až do provu.

Plavba je dlhá — okružná: Krym, Kaukaz, Anatolijské pobrežie, Konstantinopol...

Horúce slnko, belasé nebo a fialové more; zastávky v preplnených prístavoch nemajú končakraja. Ohľajúci rachot žeriavov, krik a bohovanie kapitánskych pomocníkov: spušťať a horéé! — a znova ticho, pokoj a nenáhlivá cesta pozdĺž hornatých brehov, kúpajúcich sa v pote slnčného jasu.

V prvej triede je sviežo, pokoj, čistota, priesor. A v hlúkoch palubných cestujúcich, čo sa tiesnia pri rozplálenej strojovni a zapáchannej kuchyni, na pričniach pod prístreškami, na kotvových reťazach i na lanách provy zasa špina, tesnota. Tažký zápach, raz horúci a hádam aj prijemný, raz teplý, ale protivný, no predsa úchvatný — typicky parníkový, naskrz premiešaný morskou sviežosťou. Ruski mužici i sedliačky, Chochlovia, afonskí mnisi, Kurďovia, Gruzinci, Gréci... Kurdo-

MLADOSŤ A STAROBA

via, viac-menej divosi, od božieho rána až do večera driemu, Gruzinci podchvíľou spievajú, alebo tančujú, lahučko poskakujú a koketne odkrývajú široké rukávy, tleskajúc do dlaní. Ruski pútnici do Svätej zeme bez miery popijajú čaj, dlhý mužik s ovisnutými plecami, úzkou žltou bradou a zježenými vlasmi predčítava z Písma. Akási ženská, nepatriaca ani do jednej z týchto skupín, nespusti ani na chvíľu z neho oči. Usalašila sa pobliž kuchyne a pozornosť vzbudzuje snáď iba svojim oblečením — červenou blúzkou a zeleným mušelinovým šálom, prehodeným na čiernych vlasoch.

V Trapezunde sme stáli dlhšie. Zašiel som si na breh. Keď som sa vracal, po mostiku vystupoval na loď celý húf otrhaných ozbrojených Kurďov. Tvorili sútu mohutného starca širokých kostí, ktorý kráčal pred nimi. Na hlove biela baranica, sivá čerkeska pevne stiahnutá tenkým, striebrom vybíjaným remen-

com. Naši Kurďovia, ktorí ležali na palube pokope ako stádo, ihned vstali, aby príchodzím uvoľnili miesto. Starcova suita tu rozložila množstvo kobercov, naukladála podušky. Starec sa na toto lôžko kráľovsky rozvalil. Bradu mal bielu ako morskú penu, ale suchá opálená tvár sa mu celkom černela. Neveľké tamavohnedé oči svietili akýmsi zvláštnym leskom.

S pozdravom „salem“ som si pričupol k nemu a spýtal sa ho po rusky:

— Z Kaukazu?

Priateľsky mi odvetil (tiež po rusky):

— Z ďaleka, pane. My sme Kurďovia.

— A kamže cestuješ?

Skromne, ale hrdo odvetil:

— Do Stambulu, pane. Až k sámemu padisachovi. Samotnému padisachovi nesiem dar. Na znak vdávky: sedem Nogajok. Sedem synov mi vzal na vojnú, všetkých, koľkých som ich mal. A do jedného padli. Serem ráz ma padisach preslávil.

— Che-che-che! — s pohrdavým slovom sa zamiešal do rozhovoru tučnejúci, ale fičúrsky krásavec s

života?! Oj, málo! — Počúvaš? — spýtal sa starec s úsklabkom.

— Počúvam, — odpovedal krásavec.

— Potom boh stvoril somára a riekol mu: budeš vláčiť kožené mechy a iné náklady, budú sa na tebe nosiť ludia, budú ťa bit po hlave palicou. Si spokojný s tridsiatimi rokmi? Somár zafrkal, zaplakal a vedal bohu: načo tak dlho? Stačí mi, bože, pätnásť rokov. A — mne tých pätnásť pridaj, — povedal človek bohu. A boh aj tak urobil. A človeku sa ušlo štyridsať päť rokov života. — No, čo, dobre to človeku vyšlo, pravda? — starec sa spýtavozrel na krásavca.

— Veru nie najhoršie, — odpovedal mládenec nerozehodne, lebo stále nechápal, prečo to starec hovorí.

— Potom boh stvoril psa a tomu dal tiež tridsať rokov života. Ty budeš stále zlý, budeš strážiť pánov majetok, nikomu cudziemu nebudeš veriť, budeš štekať na okoloidúcich a celé noci nebudeš mať pokojný spánok. A pes začal zavýjať: joj, celkom mu postačí polovicu takého života. Tu človek začal znova prosiť boha: pridaj mi tú jeho polovicu. Boh opäť súhlasil. — Koľko rokov sa ušlo človeku?

— Šesťdesiat, — povedal krásavec už veselšie.

— No a potom boh stvoril opicu. Bude žiť bez starostí, bez práce, ale bude mať škaredú tvárv, — však vieš, holohlavá, vráskavá, obrvy vyliezajú na čelo. Musí sa ale usilovať, aby sa na ňu každý pozeral a smial sa z nej.

— Krásavec sa opýtal:

— To znamená, že aj ona si vypätala iba polovicu života?

— Áno, presne tak, — povedal starec, nadvhhol sa a zobrajal najbližšie ležiacemu Kurďovi z rúk náustok vodnej fajky. — Opica sa vzdala svojej polovice a človek si ju vypýtal, — starec si potiahol z fajky a opäť si ľahol.

Mlčky hľadal kdesi do neznáma, akoby na nás zabudol. Potom, k ničomu sa neobrátiac, začal rozprávať:

— Človek svojich vlastných tridsať rokov prežil skutočne ako človek: jedol, pil, bojoval, tancoval na svadbach, miloval mladé ženy a dievky. Počas somárových pätnásť rokov pracoval, zhráil bohatstvo. Pätnásť rokov toto bohatstvo strážil, brechal, zlostil sa, nespával. A nakoniec zostal ošklivý, starý ako opica. Všetci kývali hlavami a smiali sa z jeho staroby. Nuž, a takto to bude aj s tebou, — posmešne povedal starec krásavcov.

— A s tebou to nie je tak? — spýtal sa krásavec.

— So mnou veru nie.

— Ale prečo nie?

— Takých, ako som ja, takých je málo, — opovedal starec tvrdzo.

— Nebol som somárom, neboli som psom, — prečo by som mal byť opicom? Prečo by som mal byť starý?

IVAN BUNIN

Preložil: I. MACHALA

Tak zvykli spievať juhási, čo páslí ovce na Suchej poľane. A neboli to chlapci hociakí: všetci vysokí, rovní ako sviecie. Nejeden z nich by bol i troch zahanbil, ale to všetko nebolo nič proti bačovi Galajdovi!

Galajda bol chlap ako buk. Vysoký, že i najvyšší muži mu iba po plece sihalí, 240 funtów vážil i silu mal takú, že všetko prashaľo, čo vzal do ruky.

Veselo si žil bača Galajda so svojimi juhásmi. Skoro z rána vynali ovce na pašu a celý deň sa dolinou ozýval cengot zvončekov. Ovieči bolo vyše päťsto, nuž i práce bolo neúrekom. Museli ovečky páši, strážiť, dojíť, museli varif žinčicu a dorábať syr. Ale preto, že boli všetci mocní a usilovní, prácu si vždy porobili na čas, ba i na huncútstvá ešte zvýšilo.

Stalo sa napríklad, že prišiel bača zo susedného salaša ku Galajdovi na návštěvu. Bafkali zo zapekačiek, bafkali a rozprávali, aká je tu i tam paša, ako im ovce doja. Tu Galajda odrazu žmurnke okom, usmeje sa a pýta sa suseda:

— Susedko! A koľkože máte ovieč?

— Rovných tristo — hovorí sused.

— Tristo? — A mne sa veru všetko tak vidí, že iba dvesto — smeje sa Galajda.

— Hí! Ale by ste mi dali! — preťakol sa sused.

Rovných tristo som na jar vyredikal, na moju hriešnu, ani o jednu menej!

— No nedbám, ale keď sa vrátite na salaš, dobre si ich spočítajte! Uvidíme, kto mal pravdu!

S tým Galajda skončil rozhovor a sused sa pbral.

Len čo vytiahol päty z koliby, žmurnkol Galajda na svojich juhásov a hovorí: — Podme!

Juhási poskákali na rovné nohy, lebo už vedeli,

čo má ich bača za lubom... Bežali celé dve hodiny,

ÚNAVA JE CHOROBOU NAŠEJ CIVILIZÁCIE. IBA MÁLO ĽUDÍ JEJ NEPODĽAHNE. CELKOM ZLE TO VŠAK MAL PÁN CLINTON: NEMOHOL ZAŽMÚRÍŤ ANI OKOVINU NA TOM NIESLI ĽUDIA ZO ŠTVRTÉHO POSCHODIA. BÝVALA TAM AKÁSI ŽENA A DVE DETI... A TÍ ROBILI HLUK A HLUK A HLUK. KAŽDÚ NOC. NIKTO BY TO DLHO NEVYDRŽAL, ANI PÁN CLINTON NIE. PRETO SI RADŠEJ ZVOLIL SLUČKU A KATA.

Povedal som zachŕpnutým hlasom:

— Už zasa začali. Sú dve hodiny v noci a tamhore práve usporiadali preteky.

— Prosím ťa, miláčik, — Elenin hlas sa chvnel. Pokúšala sa ma stiahnuť do posteľe. — Zasa začínať robíť cirkus. Už to prosto dlhšie neznesiem.

— Ja? ja že robím cirkus? — rozčúnil som sa. — Chcem iba spať. Spať! Počúvaj predsa. Duni to ako na kolkárskych pretekoch. Hned sa zrúti povala.

— Ale veď počúvam, — povedala Ellen tupo. — Vieš, že som vždy počúvala.

— Vieš, čo si myslí? Myslím si, že to je tá istá poondiata spoločnosť, akú sme mali v našom poslednom byte. Vtedy bývali vedľa nás, teraz nám vrástia priamo nad hlavami.

— Áno, áno, — povedala Ellen. — Celkom iste. Nemajú nič iné na starosti, len to, aby nás prenasledovali.

— No majú také isté hlyasy, ako boli tamtie. Tá istá žena, tie isté dve malé deti. Majú...

— Samozrejme. A keď sa znova presťahuje, prídu za nami v prvom najbližšom sťahovacom aute. — Zasmiala sa ostroým a hysterickým smiehom. — A teraz si ľahni! Och, panebože, pokús sa konečne zaspäť.

— Ako by som mohol zaspäť! — odpovedal som. — Zavolám domovníka a budem sa na nich ponosať.

— Nie. Ta nesmieš. Ale veď vieš... Celkom iste ti to je jasné, že proti tomu nemôžeš nič urobiť. Povedal si to už predsa, a ja som ti to už tiež koľkokrát opakovala, že.

— Nech to láskavo zariadi, — dožadoval som sa. — A on to aj zariadi, len čo mu jasne poviem svoju mienku.

— Nerob to! — vytŕhla mi slúchadlo z ruky. — Zavolám ho sama. A ty si medzičím vezmi nejaké uspávacie tabletky. Maj rozum.

— Tak teda dobré, — vzdychol som si.

— Ale nedovol, aby ťa zase odpíli. Spokojne mu môžeš povedať niekoľko nadávok.

— Už to len nechaj na mňa. A teraz si vezmi, prosím ťa, tie tabletky, — zavolala za mnou, keď som odchádzal do kuchyne, aby som pohľadal škatuľku s tabletkami. Počul som, ako v spálni telefónuje s domovníkom.

— Pán Dorrace? Tu je Clintonová z tretejho poschodia... Áno, správne, z tretejho poschodia. Je mi naozaj lúto, že vás musím vyrušovať v takomto čase, ale musíte

nezastavili sa, neoddýchli si. Leteli ako vietor, srncov predbiehali po ceste. Dobehli ku susedovmu salašu a Galajda hovorí:

— Zajdite pekne z druhej strany a pobúhajte vlaškami po stromoch!

Len čo začali juhási robíť podľa bačovho príkazu, nastal v salaši poplach. Pastieri začuli lomoz a buchot a myslieli si, že sa ku nim medved' prediera. Pochytali sekery, pobrali psov a rozbrehli sa k lesu. Galajda, pravdaže len na to čakal. Oddelil od čierej rovných sto oviec, zahnal ich do lesa a hajde s nimi hore, ku svojmu salašu.

Bača, čo bol v Galajdu na navštěve, akoby šípil čosi zlého, ponáhľal sa tiež, čo mu para stačila. No, tak vtŕko sa nevedel hýbať ako Galajdova družina. Keď dobehol na svoj salaš, hned sa vyrútil na juhášov:

— Koľkože máme tých oviec, há?

— No veď viete! Tristo rovných! — odpovedali juháši.

— Nože ich spočítajte pre istotu!

Počítali, zratovali všelijako, nenanášali však viač ako dvesto. Poškrabal sa bača za uchom a zahrešil. Bodaj ho tam čerti brali! To je len Galajdova roba! Nikto iný by to nedokázal!

Nuž, tak vypiekol Galajda so svojim susedom. Ale bol ináč človek spravodlivý a nikomu krvudu nespravil, nuž poctivo vrátil aj zahanbenému susedovi zatýčených sto oviec. Veľa takých figľov povystrájal Galajda za svojho bačovania a chýr o nom siel široko-daleko. Ludia radi dávali svoje ovce do jeho opatery, lebo ich vedel dobre strážiť. Stalo sa raz,

(POKRAČOVANIE NA STR. 8—9.)

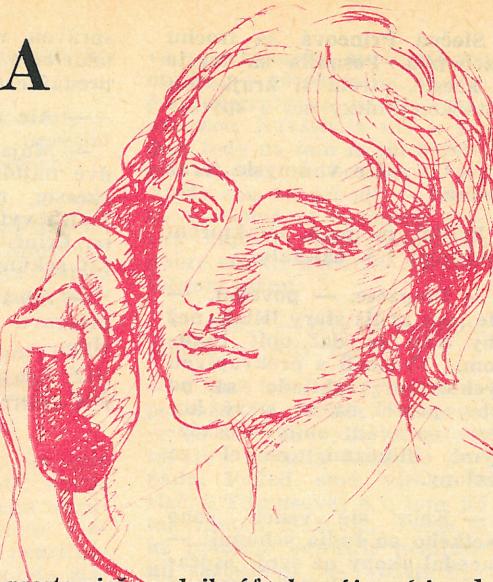
JAVORINSKÁ PRIPOVIEDKA

BAČA GALAJDA

Dobre Galajdovi pokial je on mladý preskakuje bučky, javorové klady...

SLUČKA A KAT

H
ALFRED
HITCHCOCK

prosto niečo podniknúť, aby nájomnici nad nami dali konečne pokoj... Áno, už zase... A ešte k tomu ako...

— Ach tak, rozumiem. Musíte sa najprv obliecť a to chvíľu potrvá. No len čo budete môť... Veľmi pekne vám d'akujem, pán Dorrance, d'akujem pekne.

— Tak čo? — opýtal som sa, keď Ellen prišla za mnou do kuchyne. — Čo povedal domovník?

— Hned to zariadi, len čo sa oblieče. Vzal si si medzitým tabletky, miláčik?

— Samozrejme, že som si ich vzal, docerta! — zúrivo som pokrčil plecami. — Ale nič mi to nepomôže, viem to už vopred. Vôbec nič mi nepomôže, kým je hore ten hurhaj.

— Tabletky ti, pravda, pomôžu, len muší chvíľu počkať. Upokoj sa. A teraz bud milý a chod si pekne fahnúť. Kým pán Dorrance...

— Čo sa vôbec robí s tou ženou? — skončil som jej do reči. Keď už musí robiť huriav s tými svojimi prekliatymi pankhartami, prečo to nerobi za bieleho dňa? Prečo vždy len v noci?

— Prosím fa, miláčik...

— Nie je dobrá k dešom. Nie je to dobrá matka, — povedal som trpko. — Ja celkom dobre znášam deti, vieš predsa sama, Ellen, ako mám rád deti, pravda? Nikdy by som nemohol nejakému dietaťu skrívť vlas na hlave, ja... ja... Ty si toho Dorrance vôbec nezavolala, Ellen, však? Ty si sa len tak tvárlila, ako by si ho bola zavolala. Alebo nie? Priznaj sa!

— No dobre, — odpovedala prudko. — Neurobila som to. A postarám sa, aby si to neurobil ani ty. Keď už nemyslís na seba, nuž myslí aspoň na mňa.

— Ja ten vresk tamhore zarazím, — povedal som. — Musím spať, aspoň chvíľočku. Každý človek má právo na spánok.

— Ved' ty sa svojho spánku dožiješ, na to môžeš vziať jed. Čo myslíš, dokedy to môže vydržať, ak budeš takto pokračovať? Nie si schopný si uvedomiť, aké obrovské šťastie sme mali, že sme sa dostali z toho posledného bytu bez toho, že... Nie! — skrikla nečakane. — To predsa nesmies urobíť!

— Prečo nie? — zdvihol som metlu. — Bojujem len za svoje právo, Ellen. To je všetko.

— Samozrejme. A ty si riadny občan, ktorý si poriadne platí dane. Prekliate dobre známy občan, môj drahý, to mi môžeš uveriť. Taky známy, že si sa musel zamaskovať bradou. Že si si musel dať zafarbiť vlasy, a... nie!

F. B. ZVÉŘINA • PASTIERI VO VYSOKÝCH TATRACH • KRESBA Z 19. STOR. • REPRODUKCIЯ • BOZENA MRHOVÁ

— Ticho! — Behal som z izby do izby a triekal som metlou do povály. Behal som a behal, behal, behal. — Ticho! Presťaňte s tým vreskom! Už to dlhšie nevydržím! Ja... ja... Ellen! — V obývačke som zastal. Nečúval som, dychčal. — Mysím, že teraz sa mi to podarilo, Ellen.

— Áno, povedala. — Mysím, že teraz sa ti to šfastne podarilo.

— Čo sa vlastne robí? — pýtal som sa zarazenky. — Kedy si sa obliekla? Kam chceš ísť? Ako dlho som...?

— Zbohom, — pevedala cynicky. — Zbohom, je koniec.

— Dobrý deň, ale ešte nie je koniec, — povedal jeden z mužov, ktorí stáli pred dverami. Vošli do bytu, hoci ich nikto nevyzval. — Čo sa tu robi?

— To by som aj ja rád vedel, — povedal som. Môj pohľad blúdil z dvoch cudzincov na domovníka, ktorý neochotne vstúpil za nimi.

— Čo to má všetko znamenať? Kto sú títo ľudia?

— Varoval som vás, — povedal Dorrance. — Povedal som vám to, a povedal som to aj týmto dvom...

— Počkajte? — Muži si ma premeriavalí prižmurenými, nedôverčivými očami. — Ako sa voláte?

— Clinton. Ale teraz už...

— Dobre, dobre. Kde je vaša žena?

— Moja žena? Tu je, stojí tu predsa veda mná.

— Tak, tak. No dobre, môžete ju nazývať svojou ženou, ako sa vám páči. Ale nemysleli sme na túto. Hovoríme o tej druhej.

— O druhej? — jachtal som. — Nemám predsa nijakú inú ženu, samozrejme, že nemám. Čo si to vlastne myslíte?

— No dobre, dobre. Tak nemáte ani dve deti, pravda? Presnejšie povedané, už nemáte ani dve deti!

— Ja... nerozumiem, čo tým vlastne myslíte, — konštaľoval som. — Ja mám rád deti, vede mi, mám veľmi rád deti. Urobil som to skutočne veľmi nerád, bolo mi nazaj trápne. Ale tí tam nám vyčíňajú už noc čo noc nad hlavou. Tu hore, páni, presne nad nami, na štvrtom poschodi. Býva tam nejaká žena s dvoma defmi. Vôbec nemám chvíľu pokoja, nemôžem ani oko zažmúriť, a tak to ide každú noc, každú noc. Chápeť ma teraz? Nikomu som nechcel spôsobiť neprijemnosti, nikomu na svete. Ale už som jednoducho nemohol ten hrmot vydržať. Noc čo noc! Stále dupocu a všade nás prenasledovali, kedykolvek sme sa prestahovali. Vždy to bola tá istá žena s dvoma dieťkami. A...

— Už vás nebudú viac vyrušovať, páno. Tak, podte s nami. A vy tiež, slečinka.

— Máš ísť s vami? — opýtal som sa.

— Kam? A prečo?

— Ste zatknutý. Zatýkáme vás. Pre vraždu. Pre trojnosobnú vraždu.

— Nie! — vykríkol som. — Je to iste omyl. Teraz som náhodou trochu nervózny a vzrušený... Povedzte im to predsa, Dorrance! Porozprávajte pánom, čo som všetko pre tú rodinu na štvrtom poschodi, čo stále robí toľko vresku...

— Pánom som to už vysvetlil, — povedal Dorrance. — A vám som to vravel tiež. Totiž, že byt na štvrtom poschodi je prázdný!

— V tej chvíli som sa zasmial strašným smiehom a ako ma vliekli po schodoch, v diaľke som zazrel slučku a kata, ako čakajú na mňa.

Ľudia

rok udalosti

AUGUST — SRPEN

- 1.VIII.—2.X.1944 — Varšavské povstanie,
1.VIII.1944 — pri Banskej Štiavnici vznikla slovenská partizánska skupina Ladislava Exnara,
1.VIII.1962 — zomrel Leon Kruczowski, spisovateľ, dramatik a verejný činiteľ, nositeľ Medzinárodnej ceny mieru (nar. 28.VI.1900),
2.VIII.1427 — víťazstvo husitských vojsk pod vedením Prokopá Holoho nad Krížiacimi pod Tachovom,
2.VIII.1897 — zomrel Adam Asnyk, dramatik, básnik, novelist, učastník januároveho povstania (nar. 11.IX.1838),
2.VIII.1940 — vznikla Moldavská SSR ležiaca na juhozápade Sovietskeho zväzu medzi Dniestrom a Prutom. Hlavne mesto: Kišinov,
3.VIII.1812 — zomrel Martin Hamaliar, národný buditeľ, významný pedagóg a literárny pracovník, spoluzačladač Spolku milovníkov reči a literatúry slovenskej (nar. 1.XI.1750),
3.VIII.1827 — narodil sa Jozef Lančo, prostnárodný slovenský básnik (um. 11.VIII.1893),
5.VIII.1772 — prva deňba Poľska,
5.VIII.1852 — umrel František Ladislav Celakovský, významný český básnik, zberateľ, ľudových piesní (nar. 7.III.1799),
5.VIII.1895 — zomrel Friedrich Engels, klasik marxizmu a spolupracovník K. Marxa (nar. 28.XI.1820),
6.VIII.1872 — narodil sa Krištof Chorvát, slovenský historik a publicista (um. 3.IV.1897),
6.VIII.1942 — v Trebišove zahynul Janusz Korczak, spisovateľ, lekár, pedagóg a spoločenský pracovník s detmi a mládežou (nar. 22.VII.1878),
6.VIII.1942 — v boji pri Tomaszowe Mazowieckie zahynul veliteľ prvej bojovej jednotky GL — Franciszek Zubrzycki ps. Malý Franek,
6.VIII.1945 — Američania zhodili atómovú bombu na Hirošimú (9.VIII. zhodili druhú na Nagasaki), bolo otvorené Slovenské národné múzeum v Martine,
7.VIII.1964 — umrel Alexander Zawadzki, činiteľ poľského robotníckeho hnutia, od r. 1952 predsedal Státnym rady PER (nar. 1899),
8.VIII.1917 — začal sa v Leningrade VI. zjazd bolševickej strany, ktorý pripravil stranu na ozbrojené povstanie,
8.VIII.1937 — umrel Martin Razus, slovenský básnik, realistický prozaik a politik (nar. 18.X.1888),
8.VIII.1945 — Sovietsky zväz vypovedal Japonsku vojnu, 9.-16.VIII.1944 — bitka I. obrneného práporu Hrdinov Westerplatte pri Studziankach,
9.-12.VIII.1944 — účasť 1. armády Poľského vojska na obanne warecko-magnuszewského cípu,
9.VIII.1971 — ZSSR a India podpisali v Díli sovietsko-indickú zmluvu o priateľstve a spolupráci,
10.VIII.1847 — v Cachticiach slovenskí národníci na IV. valnom zhromaždení literárneho spolku Tatrana prijali stredný slovenčinu za spisovný jazyk Slovákov a určili národné jednotné postup v boji za osloboodenie národa,
10.VIII.1822 — narodil sa Ján Kalinčiak, slovenský štúrovský básnik a beletrista, redaktor Orla, spoluzačladač Tatrana, popredný literárny kritik, (um. 16.VI.1871),
11.VIII.1857 — narodil sa Abdulhasan Rudaki, zakladateľ tadžickej klasicej poézie (um. r. 941),
12.VIII.1940 — začiatok veľkej vzdušnej bitky o Anglicko, ktorej sa zúčastnili poľské a československé letecké perute,
12.VIII.1962 — spoločný kozmický let A. Nikolajeva a P. Popova,
14.VIII.1867 — narodil sa John Galsworthy, anglický spisovateľ a dramatik, o. i. autor Forsythovskej ságy,
15.VIII.1887 — umrel Ferdinand Náprstek, český národný buditeľ (nar. 24.V.1824),
15.VIII.1892 — bola založená Talianka komunistická strana, do tábora v Osvienčime prišiel prvý transport väzňov, prvé zasadnutie KNR v oslobodenom Lubline,
15.VIII.1944 — začiatok pristávania spojeneckých vojsk v južnom Francúzsku,
15.VIII.1945 — sovietske vojská oslobodili Kóreu od japonských okupantov, Japonsko prijalo bezpodmienečnú kapituláciu (ktorá bola podpísaná 2.IX.),
16.VIII.1919 — prepuknutie I. sliezského povstania,
16.-26.VIII.1937 — štrajky a roľnícke vzbúry v južnom Poľsku,
17.VIII.1945 — podpísanie poľsko-sovietskej zmluvy o štátnych hraniciach,
18.VIII.1847 — umrel Samuel Bogumił Linde, autor prvého poľského slovnika (nar. 24.IV.1771),
18.-20.VIII.1971 — šéfvia ZAR, Libye a Sýrie podpisali v Damasku ústavu Federácie arabských republík,
19.-20.VIII.1919 — prepuklo druhé sliezské povstanie,
19.VIII.1945 — vietnamské národnoodbovenecné povstanie proti francúzskym kolonialistom, ktoré viedol Ho Či Min, ukončené podpisom Ženevských dohôd o mieri v Indočíne,
20.VIII.1847 — narodil sa Bolesław Prus, vln. menom Aleksander Głowacki, významný spisovateľ a poiedkár, predstaviteľ poľského realizmu (um. 19.V.1912),
21.VIII.1969 — na území Jeruzalema okupovaného Izraelom bola podplátená mesta Al Aksa, jedná sa o najväčšiu relikvíu mohamedánskeho sveta,
21.VIII.1944 — sovietski a slovenski partizáni Veličkovej partizánskej skupiny, ktorí mali v Turci, v Kantorskej doline svoj tábor a stáb, obsadili Sklabiniu a Sklabinský Podzámok,
22.VIII.1862 — narodil sa Claude Debussy, francúzsky hudobný skladateľ (um. 26.III.1918),
22.VIII.1887 — narodil sa Antonín Janoušek, robotnícky novinár, predsedajúci Rady ľudových komisárov Slovenskej republiky rad (um. 30.III.1941),
22.VIII.1971 — práviciarsky štátny prevrat vojenskej hulty Bolívii,
23.VIII.1944 — vznik poľského Ľudového letectva,
24.VIII.1572 — na podnet Kataríny Medicejskej boli vyvraždení v Paríži hugenoti — Bartolomejská noc,
24.VIII.1944 — osloboedenie Rumunska Sovietskou armádou — Štátne sviatok,
25.VIII.1510 — v Krakove založil Florian Unger prvú tlačiareň v Poľsku,
25.VIII.1867 — umrel Michael Faraday, anglický fyzik (nar. 22.IX.1791),
26.VIII.1944 — zahynuli členovia varšavského štábhu Eudo-vej armády — AL,
26.VIII.1920 — vznik Kazárska sovietska socialistická republika, druhá najväčšia z Sovietskym zväzom. Tvorí ju vnútrozemie od Kaspického mora až po Altaj. Hlavne mesto: Alma Ata,
27.VIII.1932 — konalo sa v Moskve XII. plenárne zasadanie exekutív Komunistickej internacionálnej,
28.VIII.1918 — sovietska vláda uznávajúca právo všetkých národov na nezávislosť anulovala zmluvy o deľbe Poľska,
29.VIII.1944 — začiatok Slovenského národného povstania. Do 31.VIII. povstalci ovládli takmer celé Slovensko okrem menších oblastí na západе a východe — štátne sviatok Slovenskej socialistickej republiky,
29.VIII.1632 — narodil sa John Locke, anglicky filozof významný predstaviteľ novodobého empirizmu a osvietenstva (um. 28.X.1704),
31.VIII.1939 — hitlerovská provokácia na rozhlasovú vysielačku v Hliwickach.

Poznal som slečnu Princovú dlhé roky a vždy mi bola sympatická. Mal som k nej úctu, hoci som sa jej občas bál. Nikdy som však sám sebe nepredstieral, že jej rozumem.

Najcharakteristickejšou črtou slečny Princovej bol jej viktoriánsky zmysel pre spravodlivosť. Riadila sa vždy pevnými zásadami, zabenými sentimentalitou, rozlijujúcimi medzi tým, čo je správne a tým, čo je škodlivé.

Okrem toho bola praktickou filantropkou. Múdro vyberala objekty svojho milosrdenstva a štredo ich obdarúvala. Svoje dary podmieňovala len jedným: nedovolila dokonca ani šepom vyslovíť jej meno v spojení so získanou dotáciou. Kto túto zásadu poruší, už nikdy nič nedostal. A ešte jedno: viac-menej som sa zorientoval vo výške jej dôchodkov. Pochádzal najmä z investovaného neveľkého kapítalu a z patentov, ktoré zde dala spolu s vynálezmi svojho otcu. Žila skromne, ale pocholne v severnej štvrti Londýna. Bývala len s komornou.

Občas dary akoby prekračovali jej možnosti. V lete minulého roku jej štedrosť nadobudla výnimočné rozmery. Celkom náhodou som objavil prameň týchto peňazí. Packerová — to je jej komorná — je dobrodružná, uholorené stvorenie a isté podrobnosť pochádzali od nej. Ostatné fakty, prístupné každému, som si mohol prečítať v novinách...

* * *

Jedného krásneho májového rána slečna Titmusová, ktorá prenajímala najvyššie poschodie domu v tiej ulici severného Londýna, rozložila si huňu na kuchynskej dlážke, sadla si na ňu a položila svoju sivú hlavu na podušku, umiestnenú v plynovej rúre. Po určitom čase gazdička, ktorá bývala v suteréne, zacítila plyn a vysla hore, aby zistila, čo sa stalo. Oneskorila sa však o dobrú polhodinu.

Po jari prišlo leto, ktoré na koniec vybledlo v bielych jesenných hmlách. Jedného posmrutného novembrového dňa, keď už bol prekročený termín zaplatenia druhej splátky dane z nehnuteľnosti a vianočná prémia patrila ešte do vzdialenej a problematickej budúcnosti, pán Medlicott, bývajúci v domčeku neďaleko Severnej obvodnej cesty, vypil pochár kyseliny citrónovej a

zomrel v noci v strašných bolestiach. Vyšetrovaním sa zistilo, že pán Medlicott vystavil nekrytý šek a trápili ho veriteľa.

Ďalší prípad sa udial s prvými narcismi ďalšej jari a bol trocha iného druhu. Slečna Merrantová bola drobná, asi 60-ročná žena. O šiestej večeri, keď už sedal súmrak, vyliezla na zábradlie jedného z londýnskych viaduktov a skočila z výšky tridsiatich metrov. Padajúce telo postrehol kútikom oka vodič nákladiaka, prechádzajúceho pod viaduktem. Nejako sa mu podarilo, zabrzdiť, vyskočiť z kabiny. Chvíľu sa mu zdalo, že ho oklamala obrazotvornosť. No zrazu začul postenávanie, prichádzajúce odkiaľsi zhora. Vyliezol na auto a na plachte nákladiaka našiel slečnu Merrantovú, bez dychu, ale inak neoporanú.

Prípadom sa začali zaoberať príslušné úrady. Verejný súdny ochranci napísali hlásenie, v ktorom konštatovali, že „slečna Merrantová, hoci osoba nebohatá, bola finančne celkom samostatná až do konca minulého roku. Mala stály dôchodok z akýchsi malých investícii, zdedených po otcovi a neveľké konto v Poštovnej sporiteľni. V priebehu posledných troch mesiacov predala svoje akcie, zlikvidovala úspory a vydala väčšiu takto získanú hotovosť. Bolo to okolo deväťstot libier. Žiaľ, nemohol som sa od slečny Merrantovej dozvieť, na aký účel ich určila.“

— Prišiel nejaký pán, slečna Princová... Slečna Princová zopala tučné biele ruky, milo prekvapená touto správou.

— Nejaký muž... To je krásne. Hádam by som ho mala pozvať na čaj. Čo myslíš, Packerová?

— Hádam ani nie, slečna Princová. Je taký neveľmi...

— Rozumiem. Zaujímavé, prečo prišiel. Nech ide ďalej.

Hosť bol stredného veku, dosť tučný, holohlavý a okrem toho fažko opisateľný. Po chvíli váhania, dostatočne dlhej, aby zdôraznila svoju povýšenosť, mu slečna Princová ukázala na stoličku.

— Slečna Princová?

— Máte nado mnou prevahu, keď viete, s kym hovoríte, — poznamenala zlomyseľne slečna Princová.

— Volám sa Smith. Nezaberieť vám veľa času. Je veľmi dobré, že ste ma prijali.

— Stará žena ako ja sa dokáže tešiť z každej spoločnosti.

— Ach tak. Rozumiem. Slečna Princová, chcel som sa len spýtať, či poznáte nejakú paní Prestanovú?

V útlnej izbe zavládlo tícho. Slečna Princová sedela bez pohnutia. Hosť sa nepohnal prerušíť mlčanie. V krbe zasyčal oheň. Konečne slečna Princová s výraznou námahou povedala:

— Zvláštna otázka! Prečo to chcete vedieť? Kto ste?

— To nie je dôležité, kto som. Zostaňme radšej pri našej otázke.

— A keď odmietnete naň odpovedať?

— Nuž čo, — usmieval sa muž, — bud' poznáte paní Prestonovú, alebo ju nepoznáte. Ak ju poznáte, nič sa nestane, keď to potvrdíte. Zato ak ju nepoznáte, snáď mi vysvetlite... — vytiahol z vrecka malý notes, — akým spôsobom ste dnes presne o jedenastej hodine a pätnastej minúte predpoludní vybrali na poštu na Millpath Road tri libry zo sporiteľnej kničky, vystavenej na meno paní Prestonovej...

— Ja... vy... ja... — koktala slečna Princová. — O Bože, Bože!

Smith vedel, že ju teraz musí niekoľko minút nechať, aby sa ovládla. Vyplnil čas ďalšou úvahou.

— Najobvyklejší zločin, — hovoril. — Sudeovia sú veľmi prísní v takýchto prípadoch. Vždy používajú zostenré paragrafy. Ale to nič nepomáha. Ako dlho bude stačiť ukázať sporiteľnú kničku bez legitímovania jej majiteľa, tak dlho sa budú diať podobné veci. Eudia budú vždy zneuzziť prejavenu im dôveru.

— Vy... — spýtala sa slečna Princová, — vy ste z polície?

— Nie, — odpovedal Smith. — Som členom spoločnosti. Jedným z ľudí, ktorých ste podviedli. Som vašou obefou, takže... — ukázal svoje žlté zuby v zlom úsmeve.

— A ako vy...

— Milá paní... Ja prosté pozorujem. Stojím na poštách a dívam sa. Keby tá mladá dáma v okienku nebola zaujatá klepkami, tiež by si bola všimla, že nemáte svoju sporiteľnú kničku. Na mielu to bolo vidieť na vašej tvári, na vašich rukách, počúť z vašo hlasu.

Slečna Princová sa trochu vzchopila. Posadila sa lepšie v kresle, utrela si krajkovou šatôčkou kútiky očí a spýtala sa:

— Ča máte v úmysle teraz urobiť?

Prišiel moment, na ktorom Smithovi tak záležalo.

— Prepáčte, — povedal, — ale som príliš starý lišiak, než aby som sa dal opíť rohlíkom... Vyskočil s prekvapivou rýchlosťou, rozhliadol sa po izbe, pozrel sa za starý kožený paraván, obitý mosadzénymi klinčami, nazrel za záclony.

— Keby ste vedeli, čoho všetkého sú ľudia schopní! — povedal akoby na svoje ospravedlnenie. — Pretože teraz si môžeme byť istí, že tu nikto okrem nás nie je, vysvetlime si predovšetkým, že keby som sa obmedzil len na svoje povinnosti, ocítiť by ste sa na lavici obžalovaných. A existujú ešte horšie miesta než lavica obžalovaných. Napríklad ženská väznica Holloway. Viete, čím začínajú po príchode do Holloway?

Slečna Princová len ticho vzdychla.

— Ostrihajú vám vlasy a prikázu, aby ste sa umyli občajným mydlom.

Zachvela sa.

— Prosím, nehovorte so mnou takýmto spôsobom. Tu už nejde len o mňa. Môj otec by to neprežil. Ako dobré, že už nežije. On bol vynálezcom, prosím.

Smith si pomyslel, že v takýchto situáciach sú otcovia vždy dôstojníci alebo vynálezcovia.

— Vynašiel prvý anglický fonograf, — vyzála slečna Princová. — Lenže veľké gramofónové firmy...

— Áno, áno, rozumiem, — preruší Smith jej priznanie. — tejto chvíli je najdôležitejšie to, že potrebujem určitý kapitál. Kapitál dáva vhodné možnosti. Čo ma je po stáлом prijme? Päť libier týždenne? Polovicu z toho berie daňový úrad. Ale pekná okrúhla sumička vo výške päťsto libier...

— Päťsto libier? Kde ja toľko...

— Ušetríme si veľa času, ak vám rovno poviem, že som obetoval trochu námahy na prieskum vašich finančných záležostí. Viem presne kolko máte dnes na svojom konte, viem aké akcie sú vo vašom majetku pod starostlivosťou

správou vedúceho bankového oddelenia. Možno bude treba predať časť týchto akcií...

— Ale predsa...

— Moja ponuka platí len dve najbližšie minuty. Potom vziaťte na osemsto libier. Smith vytiahol hodinky. Slečna Princová vydržala len desať sekund.

— Musíte mi dať čas na prípravu tej sumy, — vzdychla.

— Čakám tri dni, — oznamil Smith a odišiel.

MICHAEL
GILBERT

Nemám presné informácie o tom, ako slečna Princová strávila tie tri dni. Prvých štyridsaťosem hodín neprejavovala mimoriadnu aktivitu. Packerová mi len povedala, že jej v tom čase nespala dobre.

Na tretí deň ráno navštívila slečna Princová vedúceho bankového oddelenia, kde mala konto a vyzdvihla si päťsto libier v jednolibrových bankovkách. O niekoľko hodín neskôr sa objavil Smith.

— Veľmi ma teší, že ste ma

SKOK NA FARMAZONA

ZAMIESZCZAMY DOKOŃCZENIE REPORTAŻU RED. CEZAREGO TROJANOWSKIEGO P.T.: „CZERWONA OBERŽA”

We wrześniu 1970 r. Kucharski wspólnie z Waliczkiem i Majerczykiem oszukali metodą na „farmazonę” dwóch Jugosłowian, od których Kucharski przejął złoto. Pokazali klientom teczkę wypechaną koronami i forintami. Szybko, wykorzystując nieuwagę Jugosłowian wyjęli dewizy, wkładając w ich miejsce... papier toaletowy i dwie rolki 20-groszówek. Waliczek z Majerczykiem pojechali z Jugosłowianami w kierunku Krakowa. Pod Zabornią po poszli o zatrzymanie na chwilę wozu. Tu zniknęli w krzakach.

Podobną transakcję na terenie Zakkapanego przeprowadził Kucharski przy udziale Waliczka i Krupy. Zagranicznych klientów przywieźli na Chrzanówkę. W bramie przeprowadzili błyskawiczną wymianę. Za 300 dukatów wręczyli Jugosłowianom starannie owinięte w folię i zaklejone paskami paczki

dolarów. W paczkach były pociepie gazyty...

Jeden z oszukanych dostawców Kucharskiego, również Jugosłowianin, Azizzi Navzzi, nie dość że stracił pieniadze, został posadzony o napad na... Kucharskiego i jego współpracników, za co trafili do więzienia. Oto co mówił później na ten temat „w lutym 1969 r. spotkałem się przypadkowo z Janem Kucharskim, który zaproponował mi sprzedaż dolarów po 130 zł za sztukę. Miałem polskie pieniadze ze sprzedaży koszul polo. Poszliśmy na ul. Smrekowską gdzie mieszkałem. Tam Kucharski zażądał ode mnie polskich pieniędzy, a on jak oświadczył da mi dolary. Jednak ich nie dał. W pewnym momencie syn Kucharskiego Zbigniew wybrał szybę w oknie, wyskoczył z moimi pieniędzmi i zaczął uciekać. Dogoniłem go przy samochodzie. Tam też przybiegły Kuchar-

ski. Siedzący w samochodzie mężczyźni rzucili się na mnie i oświadczyli aby nie podskały, bo on ma znajomości na MO i nie wie wskórám z nimi. W czasie napadu byłem zmuszony wy ciągnąć flinkę, którą się bronilem. Za pośrednictwem będącego w pobliżu taksówkarza, zaalarmowałem przechodniów, a następnie zjawili się funkcjonariusze MO i ja zostałem zastrzymany i osadzony następnie w więzieniu w Nowym Saczu. W śledztwie sprawy tak się ułożyła, że to ja miałem okrasie Kucharskiego i pobić jego współpracników, a nie oni mnie. Byłem wtedy sam i nie miałem żadnych świadków, tak że w konsekwencji siedziałem 15 miesięcy. Po odbyciu kary, 22 maja 1970 r. wyjechałem z Polski”...

PECUNIA NON OLET

Złoto i pieniadze były pasją życiową Kucharskiego. One dawały mu poczucie bezpieczeństwa, siły, pewności. One wreszcie decydowały o pozycji, jaką sobie stworzył na Podhalu i w okolicach. Oberżysta z Szaflar zgromadził pokaźny majątek. Podeczas pierwszego przesłuchania przeprowadzonego w „Barze na klinie” milicja odnalazła schowane w stodole zawiniątko, w którym było 124 czworaki z wizerunkiem cesarza monarchii Austro-Węgierskiej oraz 372

sztuki złotych dukatów. Potem przy kolejnych poszukiwaniach natrafiono na dalsze skrytki, w których były sztabki złota, dukaty, dolary i polskie złotówki. W 2 miesiące po aresztowaniu Kucharski przywieziony do Szaflar na wizję lokalną, wskazał skrytkę w ziemi, na której siedzała. Znajdowało się tam 5 stogramowych sztabek złota, złote 100-koronówki i złote dolary. Do tego majątku Kucharski doszedł drogą ciemnych machinacji i poprzez robozę.

W sierpniu 1970 r. do Kucharskiego zgłosił się Mieczysław F. z zamiarem kupna samochodu. Miał przy sobie 130 tys. zł. Razem z oberżystą pil do rana. W domu stwierdził, że w portfelu pozostało zaledwie 6 tys. zł. Innemu klien-

towi zginęło w barze 5 tysięcy złotych. Przez ręce Kucharskiego przechodziły dziesiątki kilogramów złota, dziesiątki tysięcy dolarów, setki tysięcy złotych. Ale oberżysta lakomil się nawet na stuzłotowy banknot. Gdy jeden z bywalców baru przekladał z kieszeni do portfela 100 zł. Kucharski wyrwał mu banknot z ręki i schował do swojej kieszeni. Wynajmując pokój na poddaszu każdorazowo sprawdzał ilość przebywających tam osób, inkasując po 100 zł od głowy. Zdarzało się, że jednocześnie w maleńkim pokoju przebywało osiem par...

opäť navštívili, — privítala ho slečna Princová.

— To si viem predstaviť, — odpovedal Smith nevelmi zdvorilo. — Máte peniaze?

— Pravdaže, mám. — Vytiňala z kabelky zapečatenú obálku a podala ju Smithovi. — Tu je celá tá suma. Päťsto libier. V jednolibrových bankovkách.

— To je veľmi pekné. Snáď aby som ich preráhal... Nie, že by som vám neveril, ale stávajú sa omyly...

— Chcela by som sa ešte ubezpečiť — povedala slečna Princová, — akú mám záruku, že napriek tejto sume, ktorú práve dostávate, neprihlásite sa znova a nebudeťe žiaťať viac?

Smith prerusil počítanie a pozrel na ňu.

— Musíte mi veriť, — konstatoval.

— Tak ako vám verila slečna Merrantová? — spýtala sa slečna Princová.

VOLÁM SA SMITH

Smithove prsty znehybneli. Prestal počítat bankovky. V izbe zavľádlo ticho. Smith sa pokúsil ukradomky pozrieť na tvár slečny Princovej. Konečne sa ozval a po prvý raz sa jeho hlas zachvěl neistotou.

— Co viete o slečne Merrantovej?

— Je to jedna z mojich najlepších priateľiek, — odpovedala slečna Princová. — V tejto štvrti tvoríme jednu vekú rodinu. Poznala som aj slečnu Titmusovú. Zdravili sme sa v obchodoch. Pána Medlicotta som nepoznala osobne, ale kedysi pracoval, pravda, pred odchodom do dôchodku, v tom istom podniku ako môj mladý synovec Alfred...

— No a čo? Kam mierite? Prečo mi to hovoríte?

— Práve minuli tri mesiace, — pokračovala slečna Princová.

vá, nevšimajúc si Smithove otázky, — od okamihu, čo slečna Merrantová vyšla z nemocnice. Navštívila ma a sedela tedy na tom istom kresle, na ktorom sedíte teraz vy. Vtedy sme sa dohodli, — slečna Princová sa naklonila trochu dopredu ako tučný, ale dobre otužilý kocúr, — na spoľočnom pláne.

— Čože? — živo sa zaujímal Smith. — Aký plán?

— Mali sme tú výhodu, — pokračovala slečna Princová, — že sme sa výborne orientovali v zákulisí každého prípadu. Vedeli sme všetko o slečne Titmusovej a o tom jej takzvanom mužovi... Teraz si už môžeme odpustiť nemiestnu skromnosť — vedeli sme o listoch, ktoré dostávala každý týždeň. Vedeli sme aj o tom nemúdom zaobchádzaní pána Medlicotta s jej spornou knížkou. Z toho sa na koniec zrodil nás plán. Slečna Merrantová mi tiež všetko o sebe povedela. Zdôverila sa mi, za čo musela zaplatiť deväťsto libier. Všimli sme si, že vo všetkých tých prípadoch akýmsi spoločným menovateľom boli záležitosti, spojené s poštovým úradom. Listy slečny Titmusovej, konto pána Medlicotta a tie hlúpe telegramy slečne Merrantovej... Odtiaľ vzišiel vlastne ten nás nápad. Dospeli sme k záveru... prosím, opravte ma, ak sme sa zmýlili, že človek, ktorý využil všetky tieto okolnosti, bol niekto, kto sa potuluje po poštových úradoch a získava tam nevyhnutné informácie.

Trafila do čierneho. Smith sa nepokúšal odporovať.

— Potom už bolo všetko jednoduché, hoci veľmi nudné. Uložili sme nejaké peniaze na konto mojej Packerovej...

— To je lož, — prerusil ju Smith.

— Ona sa vlastne volá Prestonová. To ste nevedeli? Všetkým svojím slúžkam hovorí Packerová. Je to oveľa pohodlnejšie.

Smith mlčal.

— Vybrał som z toho konta po troch librách a robila som to čo najpodozrivnejším spôsobom. Zakaždým som zmenila poštový úrad. Bolo to dosť únavné.

— Nič mi nedokážete... — zavráčal Smith.

— Aj na to som myšela. Vysvetlili mi, že musím mať svedka, ktorý potvrdí, že ste ziaľali peniaze, a svedka na to, že som vám ziaľanú sumu vyplatiť. Minule ste sa pozreli za paraván a akiste preto ste

na to zabudli dnes. Môžeš odiaľ vyliezť, Packerová. Ten pán ti nič neurobi.

— Ďakujem Vám, slečna, — povedala Packerová, vychádzajúc spoza paravánu. — Všetko som dobre počula.

— Vezmite si svoje peniaze späť, — vyhlásil Smith a odstrčil ich smerom k slečne Princovej.

— Iste, ale z právneho hľadiska to nemá význam. Najdôležitejšie je, že ste ich už predtým prijali. Tým skôr, že mám dôkaz, potvrzujúci vašu žiadosť...

— To nemáte!

— Keby ste ma pozornejšie počúvali, — vzdychla slečna Princová. — Spomínala som vám, že môj otec bol vynálezcom. Zostrojil fonograf. Spomíname si? Bol azda prvým človekom v Londýne, ktorý prišiel na možnosť zachytiť hlas. Prosím, počkajte si, pán Smith, a vypočujte si nahrávku nášho prvého rozhovoru. Stlač ten gombík, Packerová. Dobre... Ozval sa výborne reprodukovany Smithov hlas: „Volám sa Smith. Nezaberieš vám veľa času. Je veľmi dobré, že ste ma prijali...“

Smith vyskočil, schytal tažký mosadzný svietnik a udrel ním do staromódneho prístroja.

— Načo tie hlúposti? — ozvala sa slečna Princová. — Žeby ste boli taký naivní? Fonograf je predsa v inej miestnosti...

Smith pripomínal balón, z ktorého prudko uniká vzduch.

— Co teraz urobíte? — spýtal sa, uvedomujúc si, že v podobných situáciach sa ho to veľakrát pýtaľo mnoho jeho obetí.

— Zákon predvíva v takýchto prípadoch trest siedmich rokov žalára, — vyhľadala slečna Princová. — Neviem, či vo väznici Dartmoor strihajú teraz vlasys a prikazuju umyť sa obyčajným mydlom...

— Koľko chcete?

— Pre začiatok osiemsto libier. A prosím, nehovorte, že ich nemáte. Dosť ste vyťahali od slečne Titmusovej a pána Medlicotta i nešťastnej slečny Merrantovej. A čas od času vás požiadame o ďalšie...

— Osemsto libier je veľa...

— Pravdaže, je to veľa. Ale v dnešných časoch... nikdy nie je dosť peňazí na dobročinné účely.

VESNICE

I kdyby jeden osud a pree ho vítr odvál.

Ale je v pamäti a čas rytec jím ilustroval co bylo.

Možná, že pamätníci vyprávějí dětem úryvky pravděpodobnosti Věr nevěř, ale co platno, pod zavřenými víčky žije.

Ta ves, o které mluvím.

Slunce si sem chodilo opíti bradu a poklábotit s poledнем.

Zem sytá touhou rodit, klas samodruhý chválil červenec.

Jenom lásce zacházel za nehty a lízala sůl chudoby.

Tak zapomenout jako k ránu na zlý sen. Ať nebyl!

Ale jak zapomenout na zelen plísne a vodu stěn domova?

Pořád vidím ty krupěje, jimž plakal každý kámen.

Každý kámen chalupy, která marně toužila po slunci.

Houbý zdí k nejedení, sůl oči k nesolení, vzdor bez plamene.

Odejít není kam, stesk je rozdroben, cesty končí. A přece ne!

Jeden život tak podobný druhému a přece nepodobný.

S jazykem vyplazeným kluše hlad a věští stopu krve.

Někde je studně živé vody, někde je zrno a mlýnský kámen.

Sám nesám, na zádech ležím, sám nesám pro chleba běžím.

A když je ráno, mlha se zvedá, slunce si žence hledá.

Z pramínu písne ještě není řeka, ale může být...

Blýsklo se na časy, ozvěna se vraci, země se zachvěla.

Hory se nesejdou, ale kdo v život věří, živ bude navěky.

Takové ráno si příšlo pro ves a kývlo na nás. Jdem!

Růžičko šípková, chudobko, bodláku, staří známí!

Husopasko, třešni zplanělá, sirota hrušen jde s námi.

A ještě polní cesta. Všichni chudí tohoto světa.

Za kopcem hoří nový den, ať nezapomene poledne.

Bude čas oběda, z plných mis se kořá.

Pot našich rukou chválí dílo otců.

Je jim budoucnost.

DONÁT ŠAJNER

Horehronie. 1941 — Linoleorez (M. A. BAZOVSKÝ)

STRZAŁY NA GRANICY

Kucharski z Waliczkiem pilne obserwovali ruch na zielonej granicy. W maju 1970 r. Waliczek ustalił, iż Pacura wspólnie z Andrzejem Słodyczką będą przenosić z Czechosłowacji złoto dla Stefanii Biegut i Stanisławy S. z Zakopanego, mając za to otrzymać po 5 tys. zł. Kucharski zaproponował aby zorganizować na granicy zasadzkę i zawiadnić złotem. Poddal myśl, aby ją przeprowadzić tak, by wyglądała, że została zorganizowana przez żołnierzy WOP. Pacura chętnie przystał na propozycję. Ustalili dokładnie termin i miejsce przerzutu.

Kucharski chciał osobiście uczestniczyć w zasadzce. Jego „goryl” Waliczek znając przebiegłość i chciwość szefa, który mógłby go oszukać przy podziale łupów, nie zgodził się. Waliczek dobrał sobie dwóch wspólników i zaopatrzył się w dwa pistolety „Colt” i „Liberty”. Przejechali autobusem do Chochołowa. Ukrýli się w zaroślach przy mostku, obok drogowskazu „Granica państwa — 1 km”. Była noc.

Kiedy na moście pojawiły się trajberzy, ciszę nocną przerwało groźne:

— Stać! Służba graniczna!

W tym samym momencie rozległy się strzały. Trajberzy porzucili złoto i roz-

biegli się po lesie. Jedynie Pacura, włączony w akcję, zjawił się po chwili, dźwigając worek turystyczny. Już razem, Wierchami poszli do wsi Wielkie Ciche. Tutaj, w stodole wuja Pacury, chcąc do końca uprawdopodobnić zbrojną interwencję WOP, Waliczek przyłożył do ramienia Pacury bochenek chleba i oddał przez niego strzał z pistoletu.

Słodyczka opisał swoim mocodawcym zajście na moście i konieczność porzucenia „towaru”. On sam słysząc strzały, a później widząc ranę u Pacury, był dogłębnie przekonany o akcji WOP i cieszył się w duchu, že kula trafila kolegę a nie w niego.

W dostarczonym przez Pacurę worku było 50 czworaków, 400 dukatów, 23 złote bransolety i kilka sztabek złota o łącznej wadze 5 kg. W ciągu jednej nocy bandyci zarobili przeszło milion złotych. W ciągu jednej nocy eks olimpijka straciła fortunę...

NIEWYJAŚNIONA TAJEMNICA

Zmudne, drobiazgowe prowadzone śledztwo wyjaśniało coraz to nowe tajemnice. W chwili aresztowania Kucharskiego i Waliczkę kraj milczenia został przełamany. Mieszkańcy Podhala nie obawiając się juž zemsty niebezpie-

cznych sasiadów, zaczeli mówić. Po-szczególne, často drobne ogniva śledztwa łączyły się w jedna całość. Rozszerzał siê krąg podejrzanych, obejmując łącznie 28 osób. Do dziś pěčnější aktu śledztwa. Zebral siê juž tego 11 tomov, z ktorých každý liczy kilkaset stran.

Bohaterami afery „Czerwona Oberża” sú ľudia v rôznom veku — od starcov juž do mlodých chlopčov — i ľudia rôznych zawodov. Obok inžiniera vystupuje analfabet, obok nauczycielki juhas, ktorý skończył 4 klasy podstawówki, obok ekonomisty dozorca. W sprawie zamieszani sú zarovno „zawodowci” przemytnicy i kryminalističi takí, ktorí dotąd jeszče nie byli karani m.in. znani sportovci a treneri. Wszystkich łączy jedno — žadza pieniądza, žadza posiadania majátku.

Wielkość podejrzanych od lat nigradzie nie pracovala, traktując nielegalny handel złotem i dewizami ako za-wód. Mieli z tego krociové zisky. Juž po paru miesiącach kupowali drogi, zagraniczne samochody, ktoré služily rozwijaniu dalszej przestępcoj działalności. Inni lokowali pieniądze w drogich willach czy pensjonatach budowanych w Zakopanem, z myślą o zagranicznych wczasowiczach. Niektórzy handel złotem i dewizami rozpoczynali

przypadkovo, korzystając z nadarzajacej si okazji. Potom zwabieni la-tvým zarobkiem brneli dalej.

Śledztwo, w sprawie afery, ktorá wzięła swój początek w „Barze na klinie” jest juž na ukończeniu. Do sądu skierowano juž 3 aktu oskarżenia m.in. przeciwko zonie Kucharskiego i Mai-niak, czwartemu, przeciwko głównym bo-haterom wpłynie lada tydzień. Większość intrigujących organy ścigania spraw zostało wyjaśniona.

Ale jedna sprawa pozostaje nadal tajemnicą. W szopie należącej do Kucharskiego odkryto piękного, białego „Opel” z austriackimi znakami rejestracyjnymi. Znaków takich nie zanotowano na żadnym z przejść granicznych PRL. Nikt nie wie — lub nie chce wiedzieć — skąd sie „Opel” wziął...

Można przypuszczać, że znaki rejestracyjne umieszczone na samochodzie dopiero w Szaflarach. Prawdopodobnie wozem tym przyjechali jugosłowiańscy przemytnicy. Co się jednak z nimi stało? Są na ten temat trzy wersje: albo wyjechali z Polski pozostawiając samochód, albo ukrywają się na terytorium PRL, albo też podzielili los bohaterów fernandelowskiego filmu, o tym samym co kryptonim sprawy tytułu...

CEZARY TROJANOWSKI

KRAJINA SOVIETOV BUDUJE

V oblasti materialnej výroby Sovietsky zväz v súčasnosti buduje viac, ako ktorakolvek krajina na svete. Aké prostriedky sa vydáva na investície v terajšej deviatej päťročnici? Na čo sú určené? Na tieto otázky odpovedá vedúci Spojeného investičného oddelenia Gosplanu ZSSR P. Filatov.

So zreteľom na ďalší rozvoj hospodárstva, pozdvihnutie životnej úrovne a kultúrnej úrovne sovietskych občanov, strana a vláda z roka na rok zvyšujú investície vo všetkých odvetviach národného hospodárstva. V uplynulej päťročnici tieto investície činili 354 miliard rublov, v súčasnosti dosahujú výšku 501 miliard rublov, sú teda vyššie skoro o 42%.

Veľký význam sa prikladá prestavbe a modernizácii strojového parku v existujúcich výrobných závodoch. Vďaka tomu maximálne stúpne produktivita v mnohých výrobných odvetviach.

Načrtutý program výstavby je napäty a obšírny v každej republike a v každom odvetví národného hospodárstva. Na Sibíri, v oblasti Tomsk a Tobolska vyrástu mohutné petro-chemické závody. Vzniknú nové ropovody a plynovody, ktorími sa bude prepravovať ropa a plyn na Ural a do európskej časti ZSSR. Zvýsi sa výrobná kapacita Západosibírskej huty. Začne sa s výstavbou sajanského územno-výrobného komplexu.

Vďaka výstavbe bánskych kombinátov zvýsi sa skoro na 40 miliónov ton tažba železnej rudy v kurskej oblasti. V Tatarskej ASSR prebieha výstavba závodu na výrobu nákladných automobilov. Na Ukrajine končí výstavba továrne na výrobu traktorov T-150.

V Bielorusku začne sa výstavba štvrtého Soligorského kombinátu na výrobu draslika. V Uzbekistane odovzdajú do prevádzky nové zinkové a medné hutky. Vo všetkých republikách sa prikladá mimoriadny význam rozvoja energetiky, výstavbe závodov Ľahkého, potravinárskeho, spracovávacieho priemyslu a bytovej výstavbe. V priebehu najbližších piatich rokov odovzdajú do užívania veľa nových obytných domov s celkovým povrchom 580 miliónov štvorcových metrov.

Novembrové plénum ÚV KSSZ (rok 1971), ako aj zasadnutie Najvyššieho sovietu ZSSR vyzvali ministerstvá, projektantov, staviteľov, montérov, všetkých účastníkov výstavby k správnemu využívaniu prostriedkov a plneniu úloh nielen z kvantitatívneho, ale aj kvalitatívneho hľadiska. „Budovať, podobne ako žiť, treba podľa prostriedkov“ — hovoril na XXIV. zjazde KSSZ L. Brežnev. Úlohy nám predložené spočívajú v správnom využívaní prostriedkov, dosahovaní maximálneho rastu výroby za každý vynaložený rubel, v nepretržitom zvýšovaní úžitočnosti investícii.

LITOVSKÁ ELEKTRÁREN

(DOKONČENIE ZO STR. 4—5)

že medvedi vtrhli do jeho košiara. Galajda jedného zastrelil svoju pištoľou, druhého zahuštil svoju tažkou valaškou a tretieho najmladšieho zaklal nožom, ako by to ani neboli medvedi, ale dáke prasa.

Taký to bol chlap — ozruta.

No a práve v tom čase začali mať Javorinčania tažké hlavy. Starosti im narobili medvedica, čo sa zdržovala v pralese pod Žabím plesami. Ludia ju už poznali podľa svetlej škvŕny na jej hustom, hnedom kožuchu. Volali ju „Kafa“.

Medvedica Kafa často navštěvovala salaše a vždy narobili z oviec kopu skrvavených kostí. Pravda, i druhé medvede zvykli zabíť ovce — dve, ale ostatným dali pokoj. Aj to vyviedli iba vtedy, keď ich hlad prinútil. Kafa však pustošila salaše nie z hľudu, ale z divej, krvilačnej náture. Neuspokojila sa s dvoma-troma ovcami, trhala všetko, čo jej prišlo do cesty. Chudobní ludia mali z toho veľkú škodu. Neraz sa vybrali do lesa, že Kafu zabijú, no darmo po nej striefali guličami, medvedici sa nič nestalo, akoby priam sám zlý lesný duch na nej rajtoval.

Ako Kafa starla, stávala sa stále horšou a odváž-

nejšou. Ani ludí sa už nebala, ba čo viac, prichádzala už i do samej Javoriny...

Nebožtík Plučinský býval v drevenej chalúpke na sto krokov od ostatných drevenej. Raz v podvečer ide z roboty a pozera cez okienko do kuchyne; mal on taký zvyk, nazerať, čo vari žena na večeru. Nuž nakuka a čo vidí: v chalupe skaza, všetko poprehadzované, stôl i stoličky dodrúzgané a uprostred týchto triesok nesedí nik iný ako sama stará medvedica! Naľakal sa Plučinský, beží ku susedným chalupám a kričí:

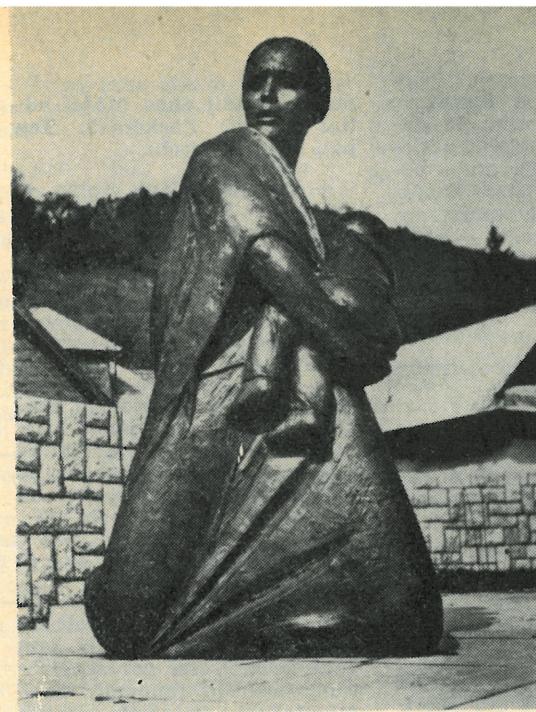
— Rata! Ludia dobrí! Kafa mi je v chalupe!

Zbehli sa ludia, radili sa, ako dostať medvedicu von. Baby poradili: — Svätenej vody prineste! Priniesli teda svätenu vodu, kropili, ffkali na domček zo všetkých strán, no nepomohlo nič. Potom sa ktosi dovtípil, vzal mačku a hodil ju cez okienko do kuchyne. Len čo mačka dopadla na rovné nohy a zbadala medvedicu, naľakal sa, zježila srsť, zaprskala a fuk von dvermi. Medvedica ju chcela chytia a vybehlia von za ňou. Nuž tak si vtedy poradili, ale stávali sa i oveľa horšie príhody.

Rúbali raz dvaja chlapci drevo v lese pod Mlynárom. Narúbali, rozložili ohník a posadali okolo neho,

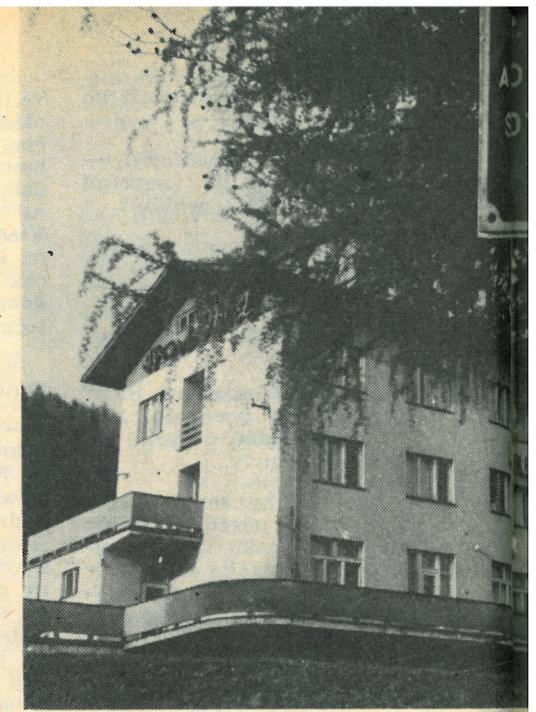
BĀČA GALA-

JDA

21.I.1945 oddiel nemeckej protipartizánskej jednotky Edelweiss prepadol obec OSTRÝ GRÚN (okr. Žiar nad Hronom). Občanov zahnali do Debnárovho domu, kde mnohých zavraždili alebo tažko ranili a dedinu vypálili

Snímka: archív

DONOVALY (okr. Banská Bystrica) — Pohľad na tabuľu, ktorá pripomína návštevu...

čia boli nespocetné štrajky, ktoré často vyúsťovali v krvavých zrážkach s vrchnosťou. Najznámejší z nich je štrajk na trati Červená Skala — Margecany, štrajk robotníkov vo Švermove (býv. Telgárt) v roku 1932, štrajk lesných robotníkov v Čiernom Balogu v roku 1930 atď. Tento kraj sa stal politickým bojiskom pracujúcich celého okolia. Horehron je v roku 1937 dejiskom deklarácie komunistického programu industrializácie a v roku 1944 centrom Slovenského národného povstania a historickej konferencie povstaleckých závodných výborov v Podbrezovej. Konferencia pracovala v ovzdušne nesmieorne bojového revolučného nadšenia a odhodlania a vyhľásila, že hlavnou úlohou robotníckej triedy je boj proti fašistom a ich kapitalistickým prísluchovačom.

Pravé stredisko Slovenského národného povstania bola Banská Bystrica, odkiaľ 29. augusta 1944 slobodný vysielal ohľás celému svetu, že Slovensko povstalo. Slovenský ľud povstal proti svojim nepriateľom spolu s bratskými národmi, aby národy Československa mohli žiť v rovnoprávnej Československej socialistickej republike.

Signálom pre vyhlásenie Slovenského národného povstania bolo odstrelenie nemeckej vojenskej misie v Martine v noci z 28. na 29. augusta 1944.

Slovenský ľud v fažkých bojoch pri Strečne, Telgárti, Ružomberku, vô Vrútkach, v Mikuláši a inde za plnej podpory sovietskych vojakov — partizánov a partizánov 22. národnov, českých, francúzskych, bulharských, polských, maďarských atď., rozvinul v celom kraji veľký cieľavedomý boj proti spoločnému nepriateľovi slobody európskych národov.

Fašisti dočasne obsadili Stredoslovenský kraj a ako posledná bašta povstania padla i Banská Bystrica 27. októbra 1944. Banská Bystrica bola oslobodená 26. marca 1945 vojskami 2. ukrajinského frontu po ofenzíve za fažkých podmienok v hornatom teréne.

Na večnú pamäť a vďaku ľud Stredoslovenského kraja postavil obelisk, pamätníky, pamätné tabule na miestach, kde hrdiní partizáni, sovietski

STR
KRAJ

STREČNO (okr. Banská Bystrica) — Národné povstanie, písom...

že si zajedia. Odrazu začuli za seba praskot konárov. V mihu skočili kumale kym sa stihli zahnaf medvedich. Staršiemu chlapovi čapla labu prebila kosť. Pazúrmi mu stiahla re a neborák sa na mieste rozlúčil.

Ked' mladší videl, ako pochodi jučí na strom a vydryial sa až do Chcela sa i Kafa za ním dostať, šim. Bola však príťažká a konáre sa po Chlapik sedel hore deň i noc, kym vole dole a zbehnút do Javoriny. Tam sa povodilo jeho druholi. Bolo pre lebo nebožtík mal ženu i kopu a človekom bol, nuž vsetci čo ho pomyšľali slzu.

Ludia už raz nevedeli, ako si potešiť medvedicou. Každý sa jej bál a ešte i ovce, i dobytok, i Rudí, No a tie poradil: — Ludia! Poprosme Galajn

Hneď sa pridali aj ostatní: — MG

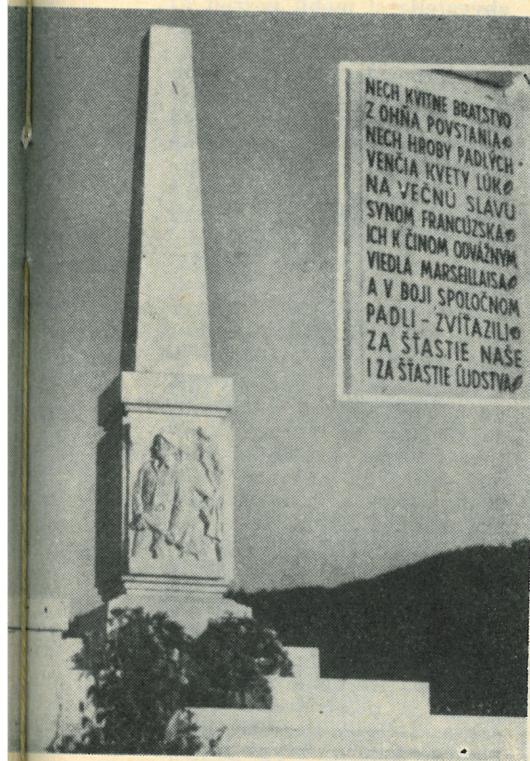
— Ten sa jej veru nezľakne!

R 1944 ZASADALA SNR
ROZHODLO SA O ZAPOČATÍ
SLOVENSKÉHO NARODNEHO
POVSTANIA.

a Sorthotel. Pri vchode do budovy je pamätná
íkora, že tu r. 1944 zasadala SNP

EDOSLOVENSKÝ - KOLÍSKA SNP

"V okoli Strečna hrdinsky bojovali v Slovenskom
čiúzskim partizánom. Na vrchu Zvonica je pomník s ná-
vukmi spoločovníci venujú svojim súdruhom"

vojaci a partizáni 22 národnov bojovali
za slobodu.

Na námestí Slovenského národného
povstania v Banskej Bystrici je posta-
vený obelisk padlým za nezávislosť a za
vzkriesenie Československej republiky.

Každý dom, každá budova pripomína
na námestí v Banskej Bystrici heroické
boje za oslobodenie. Na budove č. 8
v ulici Februárového víťazstva je pa-
mätná tabuľa, ktorá pripomína, že po
6 rokoch fašistickej poroby začal opäť
ilegálna pracovať ÚV KSS. Na námestí
SNP č. 14 sídlil hlavný štáb partizánov.
Na Stalinovej ulici č. 10 počas SNP
sídlila Slovenská národná rada. V bu-
dove na ulici Obrancov mieru č. 21 dňa
30. augusta 1944 prečítal Ladislav Šára
do slobodného vysielača proklamáciu o
obnovení Československej republiky.
Pri Priemyselnej škole je pomník ing.
Juraja Krajcoviča, prvého riaditeľa
Priemyselnej školy v Banskej Bystrici,
ktorý bol pre výchovu žiacťa v pokro-
kovom duchu, pre účasť v SNP fašis-
tami zavraždený. A tak by sme mohli
menovať ďalšie pamätníky a pamätné
tabule na rôznych budovách mesta, ve-
nované hrdinským činom a obetiam fa-
šizmu.

Symbolom ukrutnosti a sadizmu fa-
šistických vojakov ostalo mnoho čias-
točne alebo úplne vypálených a zniče-
ných obcí v kraji.

Po oslobodení odkryli mnoho maso-
vých hrobov, ako napr. v Kremničke,
kde 5. novembra 1944 fašisti beštial-
nym spôsobom zavraždili na tomto
mieste 747 ľudí. Medzi zavraždenými
boli muži, ženy, starci a deti v útoku
veku.

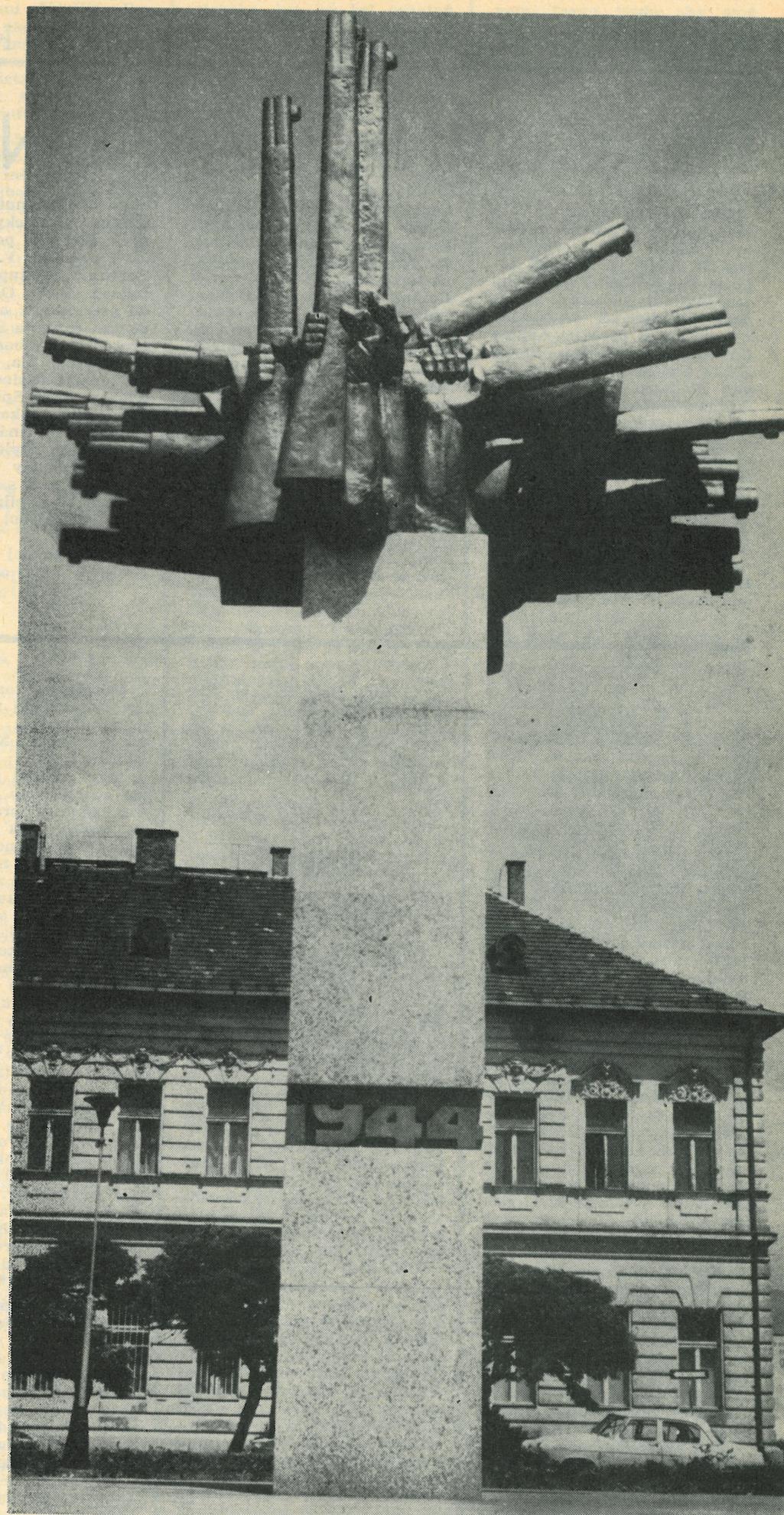
V Brezne pred Mestským domom fa-
šisti dali vykopat hrob, do ktorého na-
hádzali 23 zavraždených obyvateľov
mesta. V Nemeckej pri vápenke ne-
meckí a slovenskí fašisti beštialne za-
vraždili 600 účastníkov SNP. Umuče-
ných a zavraždených vo vápenke spá-
lili. V Tisovci Nemci zavraždili 14 ob-
čanov pre podozrenie, že sú spojkami
partizánov. Výstrahou zverstvosti fašis-
mu je obec Kľak, v ktorej fašisti za-
vraždili 84 občanov a obec vypálili.
Obec Ostrý Grúň padla za obet fašis-
tickým zverstvom 21. januára 1945, keď
66 obyvateľov vyhasili životy a obec
vypálili. V Slatine fašisti zavraždili 56
občanov cigánskeho pôvodu. V Detve
popravili 18 vlastencov, ktorí bojovali
v SNP. V Kováčovej našli masový hrob
so 105 obeťami fašizmu, medzi ktorými
boli aj príslušníci iných štátov. V Žiline
na okraji lesíka Bôrik fašisti za-
vraždili 32 pokrokových občanov. V
aprili 1945 v dedine Ladce zavraždili
fašisti 20 občanov streľbou do tyla.

Takto by sme mohli menovať ešte
mnoho a mnoho takých miest, ktoré
nám pripomínajú cenu slobody pracu-
júcich na strednom Slovensku.

Vítazstvo robotnickej triedy vrátilo
tiež krásy Stredoslovenského kraja ro-
botníkom, rolníkom a pracujúcim intel-
ligencií. Pracujúci ľud sa stal výhrad-
ným vlastníkom kúpeľných miest: Sliač,
Korytnica, Sklené Teplice, Rajec, Tep-
lice, Turčianske Teplice, Kováčová, Du-
dince atď., liečia sa v nich pracujúci,
u ktorých starostlivosť o zdravie prev-
zalo naše ľudovodemokratické zriade-
nie.

Krásny Stredoslovenský kraj navstre-
vujú pracujúci celej našej vlasti. Pri
výročiach SNP ho navštievujú i neza-
budnuteľní hrdinovia zo spriateľených
krajín, vedľa skalnaté končiare a kvet-
naté lúky tohto kraja skropili krvou
najlepší synovia ľudu, ich najvernejší
druhovia v boji, v utrpení.

TEXT A SNÍMKY
DEZIDER ORLOVSKÝ

MARTIN sa stal za Slovenského národného povstania sídlom štáb. Pracujúci sa veľmi aktívne zapojili do boja proti fašistom. Skupina partizánov v Martine zlikvidovala skupinu fa-
šistických dôstojníkov, ktorí sa viesli rýchlikom z Rumunska. Po tejto akcii 27. augusta 1944
partizáni 1. čs. partizánskej brigády, spolu s príslušníkmi čs. armády, obsadili Martin

— Ten veru nie... Podme za ním!

Vybrali sa, celý zástup ich bol. Mladí i starí, že-
ry i chlapí, striebrovási starci i malé deti. Spolu
vyšli hore na Galajdov saláš.

— Čože dobrého ste priniesli, ľudia? — privítal
ich bača.

A ženy hned začali:

— Galajda, pomôž! Medvedica nám ovce hluší,
ba i ľudí zabija!

I najstarší chlapí ho obstúpili a vravia:

— Nikto to nedokáže, ale ty ju zdoláš, bo si moc-
ný... Pozrel bača na deti, čo boli v zástupe, a videl
medzi nimi aj siroty po rubáčovi, čo ho medvedica
dohľašila. Prišlo mu ich ľuto. A pretože bol nielen
mocný, ale i dobré srdece mal, hned utíšil ľudí:

— Chodte len spokojne domov! Ja sa už s Kaťou
porátam!

Ezia sa rozložili. Tešili sa, že bača vyhovie ich
prosbe, lebo vedeli, že ak Galajda nepomôže, nik-
iný im neporadí.

Galajda na slub nezabudol. Rozmýšľal, kde by
najskôr prišiel medvedici na stopu. Nemusel však
dlho robiť si starosti. Kaťa sa prihlásila sama.

Bolo to akosi koncom leta. Juhási so psami boli
porozchádzaní po holiach. Galajda zostal v kolibe
sám. Varil žinčicu, miešal v kotli a odrazu začul za
sebou šramot. Obzrie sa a čo nevidí? Pred dverami
koliby medvedica Kaťa! Stála už na zadných la-
bách, ozrútná a divá, s hrozným ručaním sa strojila
skočiť na baču. Galajda sa však nezľakol! Zvrtoł
sa a zakričal:

— Táák! Chuť ti prišla? Nuž, tristo hrmených,
podme za pasy! A tak, ako bol, skočil do dverí a
svojimi mocnými ramenami oblapil medvedicu oko-
lo hrude.

Padli na trávu, gúľali sa. Medvedica cheela za-
hrýznuť, ale bača si dával pozor — držal ju mocne,
až im obom kosti prašťali. Medvedica driapala, Ga-
lajda bol už sama krv, ale nepopustil! Tak sa oni
v tom smrteľnom zápase váhali, až prišli na samý
okraj poliany. Krok-dva od nich bola hlboká skal-
ná priečasť.

Vedel Galajda: ak spadnú dole do strmine, za-
bíjú sa obaja, medvedica i on. Preto sa jednou ru-
kou zadržal limby, čo rástla na samotnom okraji
a druhou rukou i nohami checel odsotiť dravého zve-
ra od seba. Galajda fučal, medvedica revala. Všetko

naokolo stíchlo, poľaná i brála prizerali zápasu. Po
veľkej námahe sa Galajdovi podarilo dostať med-
vedicu na samotný zráz. Tažká bola — skaly sa jej
začali ulamovať pod labami, až sa celá zosunuli
a padala, padala... Bola by i Galajdu strhla so se-
bou, keby nie tej limby.

Kaťa sa zrútila do hlbiny, ale napodiv neskapala.
Kosti mala dolámané, z pysku sa jej valila krv a
predsa sa ešte vládala odplaziť cez horu a húšťavu
až na vrch Rogovú, nad samou Javorinou.

Na Rogovej zláhla. Kým však dokonala, prešli tri
dni a tri noci a neprestajne tak zlostne revala, že
Ľudia v Javorine ani oka nezažmúrili.

Galajda sa vyliečil z rán a ľudia boli radi, že sa
zbavili zúriavej medvedice.

Chýr o Galajdovom zápase sa rozniesol na všet-
ky strany. Rozprávali o ňom v goralských chalúp-
kach na oboch stranach Tatier. Poschádzali sa aj
gazdovia zo všetkých dolín a vymenovali Galajdu
za harnaša, čo znamená, že bol bačom nad všetký-
mi bačami.

Vlado Hochel

PRACOVNÉ ZASADNUTIE VO VARŠAVE

Dňa 29. júna t.r. sa vo Varšave konalo pracovné zasadnutie členov ÚV, predsedníctva ÚV KSCAS a revíznej komisie ÚV KSCAS. Pracovného zasadnutia za zúčastnili za vedenie ÚV KSCAS (uvádzame v abecednom poradí): Augustín Andrašák, Jozef Bryja, Adam Chalupec, Ján Kovalík, Ján Molitoris, Ignáč Nižník, Alžbeta Stojovská, Ján Špernoga; za revíznu komisiu: Marian Kaškiewicz a Václav Lušinský. Pracovného zasadnutia sa zúčastnili aj pozvaní predstaviteľia Spoločensko-administratívneho departementu ministerstva vnútra ss. Jerzy Rusiecki a Stanisław Jermak.

Účastníci pracovnej porady prerokovali zabezpečenie spl-

nenia plánu programu jubilej- ných osláv usporiadaných Spoločnosťou pri príležitosti 25. výročia založenia a pôsobnosti Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorý bol schválený na zasadnutí predsedníctva ÚV KSCAS.

Jubilejné oslávy v miestnych skupinách našej Spoločnosti sa budú konať dňa 3. septembra vo všetkých MS na Spiši a Orave a budú spojené s tradičnými vatrami. Počas slávností budú vystupovať súborov mestských skupín a na záver bude usporiadaná ľudová zábava.

Jubilejné oslávy Obvodných výborov zo Spiša a Oravy sa budú konať 17. septembra 1972 v Novom Targu. V pro-

grame je stretnutie s predstaviteľmi stranických a vládnych orgánov, položenie venuca k pamäti V. I. Lenina v Poronine, výstupy súborov a Ľudová zábava. Oslavy OV budú predchádzať obvodné schôdze na Orave a Spiši, súťažná prehliadka súborov piesní a tančov zo Spiša, ktorá sa bude konať v Nedeci, prehliadka dychoviek zo Spiša a Oravy ktorá sa bude konať v Hornej Zubrici, súťažná prehliadka sláčikových kapiel o titul najlepšej kapely 25. výročia KSCAS, ktorá sa bude konať v Jurgove a eliminácie o titul najlepšieho divadelného krúžku.

Na pracovnej porade boli prerokované aj otázky spojené

s ústrednými jubilejnými oslavami 25. výročia KSCAS, ktoré sa budú konať v dňoch 14. a 15. októbra t.r. v Zelove. Oslavy otvorí slávnostné plénium ÚV KSCAS. Samotné oslavu majú veľmi bohatý program, z ktorého uvedieme iba niektoré body, ako výstupy súborov zo Spiša, Oravy a českých stredísk, návrh usporiadania výstavu uměleckých prác našich umelcov; navrhujeme aj, aby bolo dodatočne usporiadané výstavu deťí našich krajanov zo všetkých stredísk.

Na ústredné jubilejné oslávy do Zelova budú pozvaní hostia — predstaviteľia ústredných stranických a štátnych orgánov, ako aj z vojvodstiev a okresov, v ktorých býva

naša národnostná menšina i hostia z Československého ústavu zahraničného a Matice slovenskej.

Dalej na pracovnej porade prejednali finančné otázky spojené s jubilejnými oslavami. Okrem toho prediskutovali otázky zájazdov na Slovensko v rámci pozvánok Ústavu pre zahraničných Slovákov Matice slovenskej.

Zhromaždení s uspokojením prijali zprávu o návrchoch kultúrnej výmeny medzi našou Spoločnosťou a Popradským okresom v rámci pohraničných stykov, ktorý zástupcovia Spoločnosti prerokovali na Okresnom dome kultúry v Poprade.

E. S.

V LODŽI A ZELOWE

Dne 14. června t.r. predstaviteľ spoločensko-administratívneho odboru ministerstva vnitra soudruh Stanislav Jernak a místopředseda ústredního výboru KSCAS Adam Chalupec jednali s vedením oddelení vnitra vojvodského národného výboru v Lodži. Rozhovory se týkaly účasti vojvodských úradov a orgánov v oslavách 25. výročia Kultúrnej spoločnosti Čechů a Slovákov, ktoré se budou konat, jak jsme již informovali, ve dnech 14. a 15. října t.r. Bylo dohodnuto, že rada vojvodského národného výboru v Lodži pokryje časť nákladů spojených s účastí souborů ze Spiše a Oravy na jubileu a s organizační výstavy tvůrců, kteří jsou členy KSCAS.

Téhož dne se konalo setkání s obvodním výborem KSCAS v Zelově s účastí vedoucího oddelení vnitra okresního národného výboru v Lasku soudruha J. Olževského. Členové výboru byli informováni o výsledku zmíněných rozhovorů ve vojvodském národním výboru v Lodži. Byly rovněž projednány otázky související s pomocí pro obvodní výbor KSCAS v Zelově, který bude hospodárem oslav 25. výročí Spoločnosti. Především se jednalo o opravu klubovny, doplnění jejího zařízení a vybavení souboru Spoločnosti v Zelově. Bylo rozhodnuto, že část nákladů na opravu klubovny a výzdobu miestnosti, v nichž se budou konat oslavy, uhradí okresní národní výbor v Lasku.

Předseda výboru kr. Jan Nowak informoval, že pamětní deska věnovaná členy KSCAS k 170. jubileu Zelova bude odhalena během výročních slavností Spoločnosti.

Při této příležitosti se obvodní výbor v Zelově obráci ke všem pracovníkům Spoločnosti v Zelově s prosbou o aktívnejšiu pomoc pri organizávani oslav a o účast všech členov Spoločnosti na slavnosti.

A.A.

U príležitosti dvaceti sedmi let trváni deníku „Glos Robotniczy”, pädesaťletí sportovního klubu „Włókniarz” a poslúhovanie klubu do III. ligy, vystoupila dne 25. června t.r. na sportovním stadióne v Piotrkowskej ulici eštrádnej skupina Veselý autobus. Zajímavý a veselý pořad byl doplněn rozhovorem s předsedou MV Fronty národní jednoty a

poslancem Bronisławem Cieśniewským o rozvoji sportovního klubu „Włókniarz” a Zelova. Ačkoliv pršelo, shromáždilo se na stadióne (pod deštníky) približne 500 diváků.

Václav Luštinský

PORADA V REDAKCII

Dňa 29. júna t.r. sa v miestnostiach redakcie konalo zasadnutie členov redakčnej rady za účasť vedenia ÚV KSCAS. Za ministerstvo spojov sa zasadnutia zúčastnil s. Antoni Owczarski a za vydavateľstvo Współczesne s. Wanda Krawczykowá.

Počas zasadnutia redakčnej rady rozluštili súťaž popularizujúcu čítateľstvo Života. Okrem toho boli prejednané mnohé otázky týkajúce sa odsahu časopisu, ako aj splnenia návrhov a prípomienok čítateľov a dopisovateľov prihlásených na porade v Rabke.

V ďalšej časti zasadnutia účastníci prediskutovali otázky spojené so súťažou kresieb, ktorú vypísal Život pre deti a dohodli, že ďalšia v poradí porada dopisovateľov Života sa bude konať v Zelove dňa 15. októbra t.r. počas ústredných jubilejných osláv.

Členovia redakčnej rady sa dohodli, že budúce zasadnutie rady sa bude konat v novembri t.r. vo Varšave.

E.S.

ZO SCHÓDZE KSČS DOLNEJ V ZUBRICI

Dňa 18. júna t.r. sa v Dolnej Zubrici konala volebná schôdza, tamojšej miestnej skupiny KSCAS, ktorú sme už spominali na 3. str. v článku Vecí nielen Dolnej Zubricie, za účasť predsedu ÚV KSCAS Jana Molitorisa, tajomníka ÚV Augustína Andrašáka, člena ÚV a predsedu Obvodného výboru Spoločnosti na Orave Jana Kovalíka, člena Hlavnej revíznej komisie Mariána Kaškiewicza a dolupodpisaneho. Správu v mene ustúpujúceho výboru MS predniesol doterajší predseda kr. Vendelin Bošák a schôdzu viedol kr. Eugen Kott.

Tunajšia miestna skupina Spoločnosti patrí medzi prvé, ktoré založili na Orave. Od tiažia pochádzali mnohí zaslúžilí činitelia Spoločnosti, ktorí boli spoluorganizátormi Spolku Slovákov na Orave a neskôr spoluorganizátormi celoštátnnej Spoločnosti.

Schôdza sa koná v pohostinne vypožičanej miestnosti urábu. Pozerám si sál. Pomerenie biedna. Niekoľko lavíc, stoličiek a stôl; aby ho mohli prikryť, museli priniesť obrus zo súkromného bytu. Hľadim cez oblok. Poprchať. Vonku je smutno, tak ako na tejto sále. Počiatok z voľných prípomienok a neskôr zo stále živšej a tvrdz dôrazňovanej, ale vecnej diskusie, sa stvára pravdivý obraz miestnej skupiny. Vráiac krátko nie najlepší. Vráiskevery veká aktivity v kultúrnej a osvetovej práci, o ktorej sme veľa písali, v priebehu pekných párok pomaly odumierala. Členské schôdza sa konali stále zriedkavejšie. Stále slabšia bola pomoc Ústredného výboru a Obvodného výboru, hoci samotná miestna skupina, ako to vyplývalo z diskusie, tiež mala na tom svoju vinu. V jubilejnem, 25. roku Spoločnosti pri miestnej skupine nemajú ani jeden súbor, ani klubovnú. Iba Život, vďaka angažovanosti miestnych aktivistov a hasičského zboru, má tu stále vysoký počet odberateľov. Akútuálne je ich 102.

Stále viac otázok na adresu Ústredného výboru sa križuje s odpovedami. Vráiskevery z výboru miestnej skupiny sa ospravedlňuje, že na dlhší čas odšiel za pracou zo Zubrice — ako mal potom zvolať schôdzu? Ale kde boli ostatní? Spomínajú sa nejaké nevyúčtované alebo snad Spoločnosť zabudnuté účty. Proti Ústrednému výboru a proti Obvodnému výboru padajú námetky; čo urobili pre miestnu skupinu ak nemajú ani vlastný kút, aby sa zísli, poradili, zorganizovali súbor, zahrali si... Dôrazne je kladená požiadavka zorganizovania klubovne. Je pravdu, že v Dolnej Zubrici nemajú veľa prázdných miestnosti, ale našli by jednu, v starej budove urbáru. Potrebná je však oprava. Dá sa to urobiť spoločnými silami. Ochotní do práce sú tu, je len potrebné, aby Ústredny výbor pomohol nepríliš vysokou kvótou. Ostatné urobia sami. Odporúčajú sa výčitky, že iba 49 členovia vymenili si legitimácie. Argumentuje sa, že vysoký počet predplatiteľov Života najlepšie svedčí o záujme tunajších krajčanov o prácu Spoločnosti, že cheú, aby kultúrna činnosť miestnej skupiny bola opäť aktívna. Ale chceli by aj to, aby ich práca sa stretala s patričnou pomocou. Aj súbor zorganizujú, ale je potrebná pomoc inštruktora.

Vráiskevery hovorilo o výstavbe Obecného kultúrneho domu v Dolnej Zubrici, ktorý sa bude na návrh Spoločnosti, aby tu vystupoval Dom slovenskej kultúry. Menili jeho lokalizáciu a určenie. Evidencia

dali prácu a prihlasujú ďalšiu, ale majú námetky čo sa týka samotného projektu. Jeho aktuálne rozmytery a určenie miestnosti vraj nezaistňujú pre Spoločnosť vhodnú miestnosť, hoci jej členovia boli iniciatormi tejto stavby. A hovorili aj o tom, že keď roľníci mali čas a prihlasovali prácu, nevyužílo sa to. Ale teraz, keď na poliach nadišli horúce dni, naráz si spomenuli, že na stavbu potrebujú ľudí. Je tu veľa nejasnosti. Mali by sa vysvetliť a ešte sa k tejto téme vrátiť.

Z diskusii totiž zreteľne vyplýva, že doterajšia práca nedostačí za požiadavkami. Napriek vecnosti v akej ubiehala schôdza musí sa tiež povedať, že po organizačnej stránke mala veľké nedostatky. Nedopatréním organizátorov bolo, že schôdza sa konala v druhom termíne. Zasa pozornosť Obvodného výboru a Ústredného výboru by sa mala vo väčšej miere sústrediť na požiadavky miestnych skupín. Malo by sa odporúčať, aby sa postarali o zaistenie miestnej skupiny klubovne, jej dobre vybavenie a poskytovať pomoc potrebnú pre reaktiváciu vráiskevery tu existujúcich a veľmi aktívnych súborov. Taký bol totiž zmysel načrtnutého na schôdzi plánu pôsobnosti. Novozvolenému výboru miestnej skupiny treba iba želať, aby prihlasené návrhy boli plne realizované.

Adam Chalupec

KREMPACHY

Dňa 4. júna t.r. sa v Krempachoch konala milá slávnosť 25. výročia založenia obecného družstva Roľnícka svojpomoc. Slávnosti sa zúčastnili: tajomník OV PZRS súdr. Lech, predsedza PZGS Drygiel a iní pozvaní hostia. Toto družstvo Roľníckej svojpomoci bolo v Krempachoch založené ako jedno z prvých v Novotargskom okrese, v fažkých povojnových podmienkach, keď na území okresu šarapatiela bandu Ognia, ktorý robil všetko, aby prekážal ľudovej vláde. Počas „rabovačky“ novozvoleného družstva Roľnícka svojpomoc v Krempachoch, členovia bandy ťažko ranili do nohy krajana Valenta Pacigu, jedného z prvých členov a zakladateľov družstva.

Družstvo Roľnícka svojpomoc spojuje tri obce, Krempachy, Novú Belu a Durštin a dosiaľ udržalo jedno zo svých miest v okrese.

Na záver slávnosti v Krempachoch zaslužili členovia družstva dosiaľ diplomy za vynikajúcu prácu v prospech družstva. Hostia a miestni

obyvatelia si mohli pozrieť aj výstavu fotografií zobrazujúcich rozvoj družstva.

Vystupoval súbor piesní a tančov miestnej skupiny KSCAS v Krempachoch pod vedením Františka Kovalčíka a potom do neskorých nocných hodín sa konala ľudová veselica, na ktorej sa všetci veselo zabávali.

F. J. Paciga

TRIBS

Vedľa cesty z Nového Targu odbočujúcej od križovatky za Groňom na východ, smerom na Spiš, v hlbokej doline pravého prítoku rieky Bialky, tiahne sa malá spišská dedinka Tribs. Po prvykrát sa stretnávame s jej názvom v listinach z r. 1439, v ktorých sa o nej píše spolu s Lapšami a Krempachom z roku 1589, keď túto dedinku kúpila rodina Horváthovcov z Palocsy, je pomenovaná Trepesch. Dedinka mala pomenovanie aj Trypš a vlastný aj Alžbeta od pomenovania tunajšieho pamätného kostolíka.

Tribš je jednou z chudobnejších spišských dediniek. Hoci život obyvateľov dedinky za posledné roky sa zmenil na lepšie a v samotnej dedinke sa buduje, skutočným trápením ľudí je cesta prebiehajúca cez Tribš, ktorá ho na západe spája so sídlom okresných orgánov a na juhovýchode s inými spišskými dedinkami. O nevyhnutnosti generálnej opravy tejto cesty sme už neraz písali. Na tomto mieste pripomíname, že sme tiež písali (Život čís. 4/72 str. č. 10), že tieto starosti skončia s naplánovanou na roky 1973 až 1975 prestavbou tejto cesty.

Zástavba Tribša je uzavretá, iba na mieste, na ktorom pred rokmi veľký požiar zničil časť zástavby, pokračuje výstavba novej časti Tribša. Obyvatelia sa tu ešte obliekajú do tradičných spišských krojov, ktoré majú originálne výšivky na nohaviciach a halenky „tribšanského“ typu. Tak ako na celom Spiši, aj tu sú hodnotné historické a umelcové pamiatky. V starej časti Tribša medzi zachovanými

spišskými domami stretáme krásne zdobené štíty domov a v dreve vyrezávané kaplnky. Avšak najcennejšou a najstaršou pamätkou je v Tribši drevený kostolíček, ktorý sme už spominali. Vybudovaný okolo roku 1567 bol v 18. storočí reštaurovaný. Drevená veža a zákristia boli rozobrané roku 1924. Kostolík je vybudovaný z asi 30 cm hrubých bryien bez používania klincov. Vonkajšie steny sú pokryté šindľami. Interiér je zdobený veľmi zaujímavou a bohatou polychrómiou z roku 1647, ktorá sa vyznačuje neobvyklou krásou a tvorivou zrelosťou do teraz neznámeho a neobvykle talentovaného umelca. Maľba zobrazuje biblické scény. Na povale kostolnej lode umelec do výjavu posledného súdu namaloval panorámu neďalekých Tatier, ktorá je považovaná za najstaršiu v Poľsku. Z výzdoby interiéru upozorňuje časť krídlového oltára zo 16. storočia. Zaujímavé je aj to, že tunajšia fara vznikla už roku 1769. Predtým patrila k Fridmanu. Tento kostolík je cennou pamätkou celej spišskej oblasti a turisti i rekrenti, ktorí pridu na Spiš by si ho mali pozrieť. Pred vojnou bol dokonca projekt, aby v tomto kostolíku zriadili spišské múzeum. V rokoch 1953–1956 pracovali tu na konzervácii polychrómie.

Vedľa tohto kostolíka nachádza sa v Tribši nový murovaný kostol vybudovaný začiatkom tohto storočia, barokové oltáre, ktoré sa v ňom nachádzajú prenesli zo starého kostolíka. Krstiteľnica je tiež baroková. Vzácnymi pamätkami sú v Tribši aj náradie a liturgické šaty: gotický kalich z 15. storočia, neskorogotický pacifikál zo 16. storočia a gotická monštrancia s barokovým podstavcom. Ornáty a pluviały pochádzajú zo 17. a 18. storočia.

V priebehu dejín, podobne ako v iných obciach na Spiši, po mnohých storočia obyvatelia Tribša boli poddaní, boli to roľníci a pastieri. V medzivojnovom období mnohí Tribšania emigrovali za oceán. Pôvodom z Tribša je aj rad známych ľudí. Z Tribša pochádzal o.i. Ján Mitis, známy medzi bakalármami trnavskej univerzity, tu sa narodil aj (1845) dlhorocný profesor levočského gymnázia František Dénés, autor niekoľkých štúdií o Tatrách a Spiši i iní.

* * *

Od roku 1947 v Tribši aktívne pôsobí pobočka Kultúrnej spoločnosti Čechov a Slovákov v Poľsku, ktorej členovia boli spoluzačladeľmi Spolku Slovákov na Spiši a v marci 1957 boli spoluzačladeľmi celokrajanskej KSCaS. Naposledy 2. júna t.r. tunajší krajania si zvolili nový výbor svojej miestnej skupiny KSCaS na schôdzi, ktorej sa zúčastnili predsed a tajomník Obvodného výboru Spoločnosti na Spiši: Valent Krištofek a Jozef Bryja. A toto nám o tejto schôdzi píše náš dopisovač v Tribši:

Volebnej schôdze sa zúčastnilo 50 krajánov, a schôdze predsedal kr. Valent Krištofek. Po krátkom úvodnom prejave kr. Andreja Gogolu zhromaždení si vypočuli správu z uplynulého volebného obdobia.

Diskusia sa zúčastnili krajania: Andrej Kovalčík, Andrej Vaksmanský, František Modla, Jakub Pluta, Andrej Rabianský a Andrej Petrášek, ktorí vo svojich príspevkoch sa zaoberali otázkami vyučovania slovenčiny na miestnej škole, organizáciu zájazdu do Československa, nedostatkom spoločenských hier v klubovni a navrhovali, aby sa schôdze MS konali aspoň každý štvrtok a aby sa dali do poriadku organizačné otázky týkajúce sa členstva v MS. Zároveň navrhli, aby sa vyuvinulo úsilie, aby klubovňa dostala rádiogramofón a slovenské gramofonové platne.

Prítomní na schôdzi schváli návrh diskutér, aby sa schôdze konali štyrikrát do roka a zároveň zaviazali pokladníka, aby bežne vyberal člen-ské poplatky.

Záverom predsedu Obvodného výboru Spoločnosti bla-hoželal novozvolený členom výboru miestnej skupiny v Tribši.

W.S.

HARKABUZ

Roľníci z našej dedinky majú trochu starosti, s ktorými sa cheň na Vás obrátiť. Najdôležitejšou z nich je otázka výstavby cesty z Harkabuza do Podvylka. Začiatkom tohto roka obyvatelia dedinky na obecnej schôdzi sa zaviazali, že vykonajú na stavbe cesty všetky práce, ktoré budú potrebné. Dokonca aj časť práce vykonali — kopali priekopy. Ale tým to aj skončilo. Predstaviteľ podniku z Noveho Targu, ktorý cestu buduje vylásil, že práca pre obyvateľov dedinky už nie je, nakonko nevyhnutne je potrebné tažké náradie — buldožer. Do teraz však buldožér tu nie je a práca nepokračuje. Obyvatelia dedinky majú voľný čas, lebo vedľa od skončenia jar-ných práce po kosenie sena môhli na ceste pracovať. Teraz budú opäť starosti, lebo vedľa nie je možné, aby roľníci pracovali na ceste, keď musia pracovať na poli.

Na tomto mieste by som chcel upozorniť, že na ceste sa musí vybudovať už iba jeden kilometer a ihneď by tu bola možnosť zaviesť autobusovú dopravu. Pre celú dedinku je to niesmierne dôležitá vec, lebo vedľa autobusom by sme mohli dochádzať do práce, čo inak je celkom nemožné. Z podniku, ktorý cestu buduje nikto nám neprišiel povedať, prečo prácu na výstavbe cesty zastavili.

Naša dedinka má všetky podmienky, aby cez leto prijala rekrentov, ktorí by si chceli odpočínuť na čistom vzduchu. Máme krásne lesy, čistú vodu, huby, skoro v každom dome je vodovod, elektrické svetlo. Mnohí roľníci by radi prijali na leto rekrentov, ale nie je to možné, keď k nám nemožno prísť, lebo nemáme cestu. Preto je zrozumielé, že výstavba cesty z Harkabuza do Podvylka je pre nás prvoradou otázkou.

Druhá otázka, o ktorej chcem dnes napísať sa týka zdravotného strediska, ktoré zatiaľ v Harkabuze nemáme. Lekár a Zubný lekár súhlasili, že dvakrát do týždňa budú prichádzať do Harkabuza, ale musia mať vhodnú miestnosť na ordináciu a pre Zubného lekára musíme nakúpiť patričné lekárske náradie. Celenovia nášho národného výboru sa ihneď obrátili na MNV v Podvylku, aby nám pridelili finančné prostriedky na prenajatie miestnosti a na jej upratovanie. Avšak MNV nám oznámilo, že nemá potrebné finančné prostriedky, aby nám túto miestnosť prenajalo a okrem toho nemajú súhlas Zdravotného oddelenia ONV v Novom Targu. Na najbližšom zasadnutí MNV členovia výboru sa obrátili na ONV s návrhom o povolenie otvorenia zdravotného strediska a potrebné účinničné prostriedky na tento účel. Doposiaľ však nevieme či tento návrh bude vybavený kladne alebo záporne, lebo ONV zatiaľ nedal žiadnu odpoveď. Pre obyvateľov Harkabuza je táto vec veľmi dôležitá, lebo teraz, keď sa chce niekto liečiť musí cestovať 7 km, čo je veľmi námahavé a okrem toho pre roľníkov nie je to ľahostajné, že musia stratiť celý deň na cestu k lekárovi, keď musia pracovať na poli.

Treťou otázkou, ktorou by som sa chcel dnes zaoberať, je otázka našej klubovne pri MS KSCaS. Klubovňa je prázdna,

nemáme ani len televízor, čo je dnes veľmi dôležité. Po-jazdne kino naposledy bolo u nás pred dvomi rokmi hoci máme miestnosť, v ktorej sa môžu premietať filmy, ale nikto k nám nechodi, nepomáhajú ani intervencie.

Pri Obvodnom výbere KSCaS v Jablonke už roky je zamestnaný inštruktor, ktorý pracuje so súborom oravských piesní a tancov. Boli by sme však radi, keby nás tento súbor z času na čas navštívil, aby aj obyvatelia našej dedinky si mohli pozrieť a vypočuť slovenské piesne a tance, ktoré spievali ešte naši starí rodičia. Netrpezlivovo čakáme, že oravský súbor pripraví nejaký program, s ktorým nás navštívili. Boli by sme tiež veľmi radi, keby k nám mohol prísť nejaký súbor zo Slovenska.

František Harkabuz

VÁZENÁ REDAKCIÁ ŽIVOT

Naša obec, Dolná Zubrica je roziahnutá na veľkej ploche. V celej obci boli tri potravinárske obchody, čo neboľo veľa a naposledy v máji jeden z nich, na dolnom konci obce zatvoriли. Eudia bývajúci v tej časti obce musia každý deň chodiť vyše 2,5 km pre tovary prvej potreby do obchodu, ktorý sa nachádza v centre. Je tu ešte dodatočná fažkosť, obchod č. 17 nachádzajúci sa v centre obci otvárajú iba populudní a nielen manželky miestnych roľníkov, ale dokonca aj robotníci pracujúci na regulácii rieky a pri melioračných práciach od rána do odpoludnia nemôžu nič kúpiť.

V súvislosti s horeuvedenou situáciou krúžok gazdiniek pri roľníckom krúžku v Dolnej Zubrici napísal list adresovaný na Okresný zväz roľníckych družstiev v Novom Targu s kópiou na Vojvodský zväz RD v Krakove, ktorý podpísal asi 50 žien. Na tento list vedúca krúžku gazdiniek dostala odpoveď z OZRD v Novom Targu p. č. 126(OTH)72 zo dňa 9. júna t.r., v ktorom jej oznámili, že skutočne obchod č. 7 v Dolnej Zubrici bol zlikvidovaný. Uznesenie o likvidácii tohto obchodu schválilo obecné družstvo v Jablonke na zasadnutí výboru dňa 11. mája t.r. Rozhodnutie zdôvodnili tým, že v obchode bolo vlhko, čo potvrdzovali zápisnice z prehliadok družstevných komisií — vlhko poškodzovalo tovary. Ďalej ako dôvod pre likvidáciu bolo uvedené to, že obchod mal malé obraty a naostatok, že v obchode vládol stály neporiaďok — následkom toho všetkého obecné družstvo v Jablonke má finančné straty.

V ďalšej časti horeuvedeného listu čítame, že výbor obecného družstva RS z Jablonky jednal z richtárom Dolnej Zubrice v prítomnosti predsedu výboru RS s dohodli sa, že keď sa najde niekto, kto by chcel prevziať obchod do prenájmu (ajencie), družstvo mu bude plne pomáhať v do-dávkach tovaru do obchodu. Avšak pokial sa nikto nenašiel, občania sa majú zásobovať v obchode č. 17, ktorý vrah je vzdialenosť od obchodu č. 7 — 1.200 m. Okrem toho sa v liste uvádzia, že obchod č. 17 je otvorený od 12.00 hod. do 20.00 hodiny. V liste ďalej píšu, že majiteľ domu, v ktorom sa nachádza obchod č. 17 nesúhlasí s otváraním obchodu v ranných hodinách aj od poludnia, keďže je iba jeden predavač. Majiteľ domu zároveň poznámenáva, že keď ho budú nútisť k celodennej pre-vádzke, dá vypočuť a nesúhlasí s ďalším prenájmaním miestnosti pre obchod.

List pokračuje výzvou na krúžok dedinských gazdiniek,

aby pomohli družstvu a naši-mieko, kto by bol ochotný prenajať obchod. Pokiaľ však nikoho nenajdú odporuča sa im, aby sa pokusili vplynuť na vedúceho obchodu č. 17, aby súhlasil s otváraním obchodu rano a odpoludnia.

Konečne čítame v liste, že RS Jablonka sa zaviazala poskytnúť plnú pomoc pre otvorenie novej pobočky a zaistiť jej patričné zásobovanie.

Na tomto mieste máme otázku, čo je občanov našej obce do toho, že obchod je vlhký, má finančné starosti, nepriadiok atď? Celenovia družstva RS z našej obce sa obrátili o pomoc na redakciu Dziennika Ludowego. Následkom intervencie v našej dedinke zvolači schôdzku, na ktorú prišiel prvý tajomník OV PZRS, v Novom Targu súdruh Józef Nowak. Boli by sme radi, keby vec bola vybavená, tak, ako to povedal na tejto schôdzi súdruh Nowak. Eudia totiž majú dojem, že predsed RS si ich neváži. Celenovia našho družstva RS už dvakrát chceli prestúpiť do RS Veľká Lipnica, sú tam totiž vo výbore predovádzkým lipnickým roľnícom a pracujú výborne. Rozmiestnenie obchodnej siete je mimoriadne dobre, majú veľa obchodov a obchodných stánkov a keď som tam rozprával s ľuďmi hovorili mi, že uvažujú o otvorení ešte jedného obchodného stánku u Jurčiakov neďaleko Murovanice. Po celý týždeň a dokonca aj vo sviatočné dni si občania môžu kúpiť pivo, cukor, cigarety, chlieb, múku a iné potraviny. Veru je to celkom iná organizácia, ako u nás, v RS Jablonka.

Celenovia družstva RS v Dolnej Zubrici na obecnej schôdzi schválili návrhy týkajúce sa obchodu č. 7, ktoré odosobili výboru RS Jablonka. Navrhovali, aby odstrániť vlhko v obchodnom sklede, preboriť stenu a založiť ventiláciu, obchodnú miestnosť zabezpečiť plechom pred hlodavcami a konečne tento obchod dobre zásobovať tovarmi. Naše návrhy mali za následok likvidáciu obchodu.

Naši roľníci a najmä ženy majú plné ruky práce v domácnosti a na poli a ak chce-mo realizovať užesnenia stra-ny a vlády týkajúce sa zvyšovania poľnohospodárskej výrobky, musíme mať na to čas a povinnosť družstva je po-máhať nám.

V liste okresného výboru RS nám píšu, že vzdialenosť medzi likvidovaným obchodom č. 7 a obchodom č. 17 činí 1.200 metrov, čo je aj pravda. Ale písúci sa nepo-zastavil nad tým, aká je vzdialenosť od obchodu č. 7 k prvemu domu na dolnom konci dediny. V skutočnosti táto vzdialenosť činí 2 600 m, tak isto, ako aj do Jablonky. Domnievame sa, že odpoveď na list členiek krúžku gazdiniek je nedorozumením, veď ženy nechceli aby im družstevné orgány vysvetlovali za akých okolností bol obchod likvidovaný, ale žiadali, aby namiesto obchodu otvorili obchodný stánok, v ktorom by mohli nakupovať.

Nehovoríme už ani na tomto mieste o turistoch. Veď keď niekto pôjde hlavnou cestou cez dedinu nemôže rano do 10.00 hod., kedy otvárajú druhý obchod, nič kúpiť, a ani nevie či otváracie hodiny zmenia v sezóne.

Vážená redakcia, len v krátkosti som opísal, aká je si-tuácia v našej obci v oblasti zásobovania, keby som chcel všetko podrobne opísť musel by som byť redaktorom nášho časopisu Život!

V mene spoločenských orga-nizácií našej obce a to: roľníckeho krúžku, miestnej orga-nizácie Zjednotenej Ľudo-vej strany, hasičského zboru a miestnej skupiny našej Spoločnosti žiadame pro-stredníctvom našej redakcie, aby obchod na dolnom konci našej dediny ihneď otvorili a

to čo okresný výbor RS v Novom Targu žiada aby sme urobili my — vyhľadanie obchodu a iné požiadavky — navrhujeme do realizácie výboru RS v Jablonke. My členovia všetkých horeuvedených organizácií sa zavážujeme, že urobíme všetko čo je len v našich silach, aby sme splnili kladené nám úlohy nad sto percent.

* * *

Ked' Vám už píšem, chcem sa zaoberať ešte jednou, pre našu obec veľmi dôležitou otázkou, a to otázkou mosta, ktorý budujeme v rámci svoj-pomocných prác od jesene minulého roku. Praktický máme už všetko potrebné, čo sme mohli sami zadovažiť: drevo, ktoré dal urbár je spilé a zvezené na miesto. Ale je tu jedno „ale“ — nemožeme dostať nosné trámy, ktoré na stavbu sú potrebné. Most, najmä teraz cez žatvu je priam nevyhnutný, lebo keď nebude dohotovený, roľníci nebudu-môcť zvázať z poli ani obi-lie, ani seno. Jedný dojazd popri rieke, ktorí mali roľníci z okolia Brovar pretína potôčik Rysievsý, ktorý vteká do rieky. V máji bola u nás veľká prietŕž mračien a počas hodinového lejáku potok tak príbral, že rozsíril svoje koryto pri ústi do rieky asi o 8 m a asi meter do hlbky. Preto je teraz dojazd celkom nemožný. Most, ktorý sme postavili na rieke, je poníže tohto potoka. Keby bol hotový, vyriešil by situáciu, lebo po druhej strane rieky je tiež cesta, ktorá vede až k mostu a na druhú stranu cez most. MNV sa pokúša kúpiť tieto trámy (rozmer 25 cm) už od vlastníka a nikde ich nemôže dostať.

Na tomto mieste podotýkam, že vo veci priečodu cez rieku sme v decembri písali na Oddelenie vodného hospodárs-tva a ochrany vzduchu ONV v Novom Targu. Na jar tr. prišla k nám komisia z okre-su a uzniesli sa že: Vodný výbor zabezpečí brehy potoka a urobí prechod cez potok a Vodno-melioračný podnik za-bezpečí polia od brehov potoka najmä na tých miestach, kde ohrozenie obytné bu-dovy. Inšpektorát čiastočne svoj záväzok splnil, zabezpečil brehy potoka, ale Vodný výbor doposiaľ neurobil nič. Mohli by aspoň strojom od-sunúť štrk, ktorý vybrala voda a zanesla do rieky, aby urobili nádzový prechod. Ne-písali sme im to, ale veď ich majster, ktorý je každý deň na rieke snaď to vidí?

S krajanským pozdravom.

Eugen Kott

CESTNÝ DIPLOM

DOBRE PASIENKY

V Nemeckej demokratickej republike za účelom ustálenia najsprávnejšieho spôsobu využitia lúk a pasienkov, od prvého dňa vypásania, tieto lúky delili — počítajúc 70 kg trávy na jeden kus dobytku denne. Dobytok vyháňali na pastviny podľa možnosti čím skôr, ale iba vtedy, keď tráva dosiahla taký stav, za ktorého jej úroda činila najmenej 40 q z hektára. Pri takomto systéme na pasienkoch ostávalo okolo 10% krmiva, zatiaľ čo pri tradičnom spôsobe vypásania — 20 až 40%.

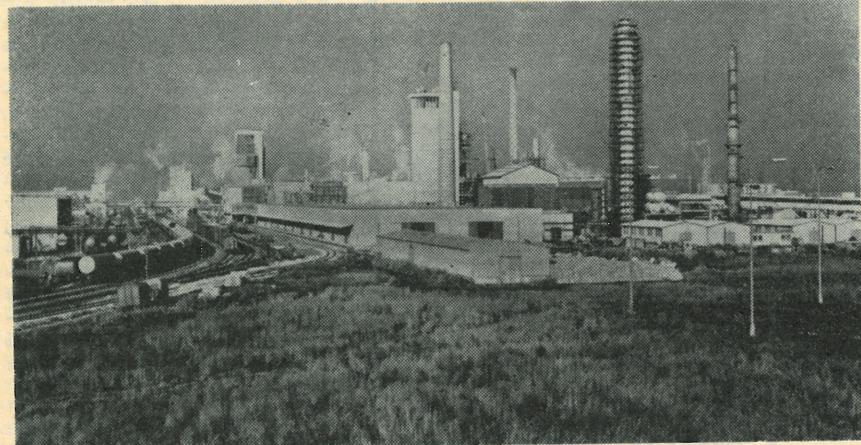
Konštatovali, že najlepšie je začať vypásanie vtedy, keď tráva dosiahne výšku 20 až 30 cm.

V začiatčnom období vypásania zvieratá by mali byť na lúke iba pol dňa a treba ich ešte prikrmovali. Trávu, ktorá po pasení ostala na pastvine, treba skosiť a konzervovať. Tento spôsob zamedzuje stárnutie trávy a zaistuje jej rýchly rast.

HNOJIVO Z UHLIA

Pre aké len účely sa používa uhlí. Viedci z výskumného strediska v USA vypracovali metódou, podľa ktorej možno z uhlia získať lacné dusíkaté hnojivo. Táto metóda spočíva vo väzbé amoniaku s uholným prachom vznášajúcim sa vo vzduchu v teplote +300°C. Takto získané hnojivo obsahuje 20 až 22% čistého dusíka. Pre výrobu tohto hnojiva použili práškové kamenné uhlí. Hnojivo vyrobene touto metódou hodí sa predovšetkým na pôdy s malým ob-

Nové prevádzky na výrobu čipavku a močoviny v chemickom kombináte (Západoslovenský kraj) pomôžu tamojúcim pracujúcim splniť zvýšené výrobné úlohy v piatej päťročnici

sahom prste, a ako vieme, dostatočné množstvo prste svedčí o úrodnosti pôdy.

ATÓM V SLUŽBÁCH ĽOVEKA

V rastlinách, ktoré ľovek konzumuje sa nachádza pomerne málo bielkovín. Chybajú aj mnohé amíno-kyseliny. V snahe o zlepšovanie kvality potravín rastlinného pôvodu začali naposlasy zaujímavé práce, ktoré majú za cieľ vysteľovať nové druhy zeleniny a ovocia s vyšším obsahom bielkovín a teda aj amíno-kyselín.

Tieto práce začala Medzinárodná organizácia atómovej energie vo Viedni spolu so Spoločnosťou pre výskum žiarenia v Mnichove a budú trvať päť rokov.

Tieto práce budú spočívať v pôsobení rádioaktívnych lúčov na zeleninu v rôznych fázach jej rozvoja, aby týmto spôsobom získať novú odrodu so žiadnymi vlastnosťami. Pokusy budú zahrňovať aj krmné rastliny.

PENOVÁ IZOLÁCIA

V Spojených štátach amerických mnohí vedci sa zaobrájú zlepšovaním spôsobov ochrany záhradných rastlín proti nočným mrázikom pomocou penivých prostriedkov. Je totiž známe, že jarné mráziky, najmä v noci, spôsobujú veľké škody a oneskorujú vegetáciu rastlín.

Pre tieto účely vypracovali nový prostriedok v podobe izolačnej peny, ktorá neškodi rastlinám a v pôde sa úplne rozkladá. Udržiava sa na povrchu pôdy 8 až 16 hodín; pod vrstvou peny teplota dosahuje +12°C. Penu sa vyrába miestaním troch zložiek, z ktorých najdôležitejšej je želatína. Skonštruovali tiež zvláštny generátor, ktorý vytvára penu a pokrýva ňou riadky rastliny. Je to však drahá metóda a zatiaľ sa používa iba na zabezpečenie miernodne cenných kultúr.

(p)

Bliži sa obdobie, počas ktorého máme najväčšie možnosti zhromaždiť si veľké množstvo lacných krmovín. Naši rolníci stále častejšie upúšťajú od tradičného zhromažďovania krmovín a siahajú po moderných metódach vedecky zdôvodnených. Veda totiž odporúča, aby sme pri kŕmení nahradzovali okopaniny silážou. Bolo dokázané, že siláž nie je horšou krmovinou ako okopaniny a tak isto ako tie posledne obsahuje rastlinnú šťavu a vitamíny.

Okopaniny zasa majú mnohé nedostatky, o ktorých na tomto mieste spomenieme, napr.:

— výroba okopanín si vyžaduje oveľa viac práce a je aj drahšia, ako produkcia siláže,

— okopaniny a najmä krmnu repu je oveľa ľahšie prechovávať ako siláž, často v predjari, skôr ako dobytok vyzrenie na pasienky pocitujeme ich nedostatok. Keď sú nesprávne skladované rýchlo začínajú hniti,

— krmoviny z okopanín nemôžu byť rezervou pre jarné mesiace, teda pre obdobie keď nie je dostatok čerstvých zelených krmív,

— nie všetky gazdovstvá su schopné vyrobiť dostatočné množstvo okopanín určených na kŕmenie a najmä nemôžu ich vyrábať gazdovstvá so slabšou pôdou.

utesníť cementom alebo vhodným lepiacim prostriedkom, lebo vzduch, ktorý sa dostane do siláže ju kazí. Zelené krmivo vložené do nádrže musí byť dobре natlačené.

SILÁŽOVANIE V JAMÁCH: jamy treba kopať na vyvýšenom mieste, aby dažďová voda mohla odtekáť. Dažďová voda totiž kazí siláž. Zasa keď pôda ľahko presakuje zo siláže vytiekajú všetky výživné šťavy a na ich miesto sa dostáva vzduch, ktorý spôsobuje kaženie siláže. Práve preto dno a steny jamy určenej na silážovanie treba vymazať hlinou a odporúčame aj, aby ste na dno položili fóliu. Priemerná silážna jama by mala byť 3 m široká a toľko hlboká, aby sa bez zbytočnej námahy dala z nej vyberať siláž na krmenie. Napríklad pre silážovanie 100 q zelených krmív potrebujeme nádrž s kapacitou okolo 13 m³, čo stačí pre dve veľké kravu. Navrchu jamy necháme šikmé plochy, po ktorých bude do jamy vchádzať voz so zeleným krmivom a vychádzať odtiaľ prázdný. Týmto spôsobom siláž dobré stlačíme. Vo vzdialnosti 30 až 40 cm od jamy musíme dokola nej urobiť odvodňujúci járček, ktorý bude odtekáť dažďová voda.

SILÁŽOVANIE V KOPCOCH: Siláž si môžeme pripraviť aj v obyčajných kopcoch na povrchu. Musíme sa iba

OKOPANINY A SILÁŽ

Repa a iné okopaniny si vyžadujú lepšiu pôdu a predsa naši rolníci hospodári v nepríliš úrodných podhoršských oblastiach. Z tohto vyplýva iba jeden záver, že okopaniny by v kŕmení dobytka mali byť nahradzované silážou alebo by mali byť iba prísluškom pre speštrenie krmiva. Nehovoríme tu samozrejme o teľatách, nakoľko pre ne sa musí produkovať krmnu mrkvu.

Vedecké výskumy dokázali, že v obvyklých podmienkach sušenia trávy na seno stráca sa v sene následkom drvenia a pod. 40 až 50% krmívnych zložiek, avšak pri správnom silážovaní iba 8 až 10%. Ako vidíme výhody silážovania sú zrejmé.

Pre silážovanie môžeme využiť do konca také rastliny, ako žihľava, kyslé trávy, mladú trstinu, ako aj zelenú kapustu a repku. Tieto rastliny v súrovom stave zvieratá nežerú, ale v siláži ich zožerú celkom rady. Pre siláž môžeme využiť aj neskore medzikultúry a neskoro kosenú trávu, dátelinu, ktorú v tomto ročnom období už nemožno obvyklým spôsobom vysušiť.

Konečne hodno spomenúť, že siláž je veľkou oveľa bohatšia na bielkoviny a vitamíny, ako okopaniny. Siláž môžeme pripraviť nielen v silážach, čo sme už spomínali v predošlých číslach nášho časopisu, ale aj v obyčajných jamách a na povrchu, v kopcoch.

Ako to urobíme? Samozrejme naša odpoveď nevyčerpáva všetky možnosti, konečne načo sú agronomovia?

SILÁŽOVANIE V SILÁČACH: skôr ako zelené krmivo uložíme do betónovej nádrže, silo dôkladne očistíme. Ak zistíme, že v sile sú škáry, musíme ich

vyhnuť týmto chybám, ktoré sa pri takomto silážovaní pomerne často vyskytujú. Predovšetkým pri príprave siláže týmto spôsobom, vozy, alebo traktory dovážajúce zelené krmivo prechádzajú prostriedkom kopca v obave, aby sa neprekotili. V dôsledku toho kopec je veľmi dobre stlačený v prostredku a veľmi slabé na bokoch. V takomto prípade bočné strany kopea treba dodaťne ubiť a to tak, že po ňom niekol'kokrát prevedieme koňa už bez voza. Zamezdíme tak hniti a teda aj zničeniu siláže. Kopec môžeme urobiť aj v tvare kúzela, na ktorý vchádzame zo všetkých strán a týmto spôsobom ho rovnomerne ubijame.

Aby všetko zelené krmivo bolo dobre ubité a aby do neho nevnikal vzduch, prikryjeme ho hrubou (30 až 50 cm) vrstvou zeme. Abi sa siláž nezmiešala so zemou treba ju prikryť fóliou z vriec po umelých hnojivách, ktoré však pred použitím musia byť dôkladne vypláchnuté. Bočné steny kopea musia byť zabezpečené vrstvou pôdy.

Týmto spôsobom vyriešime problém krmovin pre ročný dobytok na celú zimu a jar. Čečeme ešte dodať, že obecní agronomovia majú povinnosť organizovať ukážkové silážovanie v jednotlivých obciach. Keď týmto spôsobom riešime problém vlastnej krmivovej základnej, vyhneme sa stratám krmovín, najmä vtedy, keď počasie nedovoľuje sušiť zelené krmívá na seno a zároveň dodaťne zhromaždiť cenné bielkoviny a vitamíny pre dobytok.

(pd)

Z KALENDÁRA NA – SEPTEMBER ZÁŘÍ

Najdôležitejšou prácou je siatie ozimín. Začiatkom septembra sejeme žito a nesmieme zabúdať na to, aby pôda bola odležaná, lebo sadanie pôdy spôsobuje trhanie mladých koriencov obilia. O niečo neskôr sejeme pšenicu. Musíme pamätať, aby sme osivo pred siatiom morili. Pred siatiom obilia používame fosforečné a draselné hnojivá, ale iba časť dusíkatých.

V septembri nesmieťne dôležitou pracou je silážovanie krmív. Silážovanie je najlepšou metódou prechovávania krmív nakoľko straty sú najnižšie. Najlepšia je siláž zo sil, ale krmivá možno silážovať aj v jamách alebo v kopcoch na povrchu.

V septembri párimo ovce. Ovce určené na plenenie mali by mať najmenej polroku. Párenie by nemalo trvať dlhšie ako štyri týždne.

Na jeseň sa tiež musíme postarať o intenzívnejšie kŕmenie koní (je to obdobie najťažších prác), ako aj dobytka, aby pred príchodom zimy boli v dobrom stave.

V septembri bojujeme s hlodavcami, ktoré v niektorých oblastiach a v istných rokoch sú skutočnou pliągou pre polnohospodárstvo.

Spomedzi hlodavcov, ktoré spôsobujú straty v polnohospodárstve najrozširenejšie sú myši, potkany a hraboši. Hlodavci vo veľkej miere ničia úrodu, a okrem toho sú nositeľmi mnohých chorôb nebezpečných pre ľudí a zvieratá.

Boj s hlodavcami treba viesť stále, lebo iba systematická akcia predbieha ich rozmnožovaniu, zabezpečuje pred škodami a je lacná. V boji sa musia používať všetky dostupné metódy. Používanie iba jednej metódy nikdy neprinesie plný úspech.

Dôležitou vecou je pozorovanie hlodavcov, aby sme zistili, kde sú ich sídliská.

Bránenie medzi a okrajov cest zbavuje hlodavcov ich „bytov“. Válcovanie lúk a pastvin na fažkých pôdach spôsobuje, že hlodavci sa dusia v zasypaných chodbach. Dobré výsledky dáva aj zlievanie brlochov vodou alebo močovkou, dopravovanou gumenými hadicami, ako aj nastavovanie na lúkach a pasienkach zvláštnych pasek. Rýchly zber obilia z polí, aj s ohrabkami, ako aj skoré podorávanie a potom boj s klíčiacou burinou prispievajú k vyhubeniu hlodavcov na ornej pôde.

Stohy, kopce a ovocné záhrady mali by byť zabezpečené pred hlodavcami pomocou patričných príkop. Hlodavce nemôžu prejsť cez príkop, ktorý je hlboká najmenej 70 cm, široká na dne tak tiež 70 cm a hore 50 cm.

Spojencami človeka v boji proti hlodavcom sú niektorí vtáci (sovy, čajky, myšiaky). Mali by sme im v tom pomáhať a stavať na poliach tyče s priečkami.

Ked' hlodavcov je veľa bojujeme proti ním chemickými prostriedkami. Jed kladieme v období, keď hlodavce majú na poliach nedostatok pokrmu, to znamená na jeseň po skončení orby, v zime a skoro na jar. Ětinne pôsobí otrávené zrno, ktoré kladieme do jamiek hlodavcov pomocou obyčajnej lyžice alebo zvláštneho prístroja. Do jednej jamky dávame 4 až 6 otrávených zrniek. Namiesto otráveného zrno môžeme používať aj zvláštny prostriedok Kumader.

Komplikovanejšie je ničenie hlodavcov bývajúcich v stálych jamách napr. na dátelinisku, lúčernisku alebo na medziach. Skodeci majú tam uskladnené zásoby kŕmy a preto nechcu žrať otrávené zrno. V tom prípade ničíme hlodavcov pomocou dýmových svieci alebo plynom.

Niekoľko dní pred použitím plynu treba všetky otvory zašľapátať. Potom otvory nanovo urobené hlodavcami nám ukážu, ktoré jamy sú obývané a ktoré treba otraviť plnom. Do otvorov vložíme zapálené sviecie a potom otvory zasypejeme. Keď na mieste, na ktorom sme použili plom, objavíme nové otvory, musíme úkon opakovať.

Hlodavci robia škody nielen na poliach, ale aj v maštaliach, stodolách a v domoch. Preto je dôležité zabezpečiť budovy, aby sa do nich nedostali skodeci, hľadajúci ochranu pred zimou. Z blízkosti budov treba preto odstrániť smeti, rumoviská, to znamená všetko, čo môže byť útlukom pre putujúcich skodecov. Musíme utesnať všetky otvory v stenach, zavrieť dvere a nízke obloky, odstrániť z murov popínávateľné rastliny, odstráviť od stien rebríky, uzavrieť sieťkou ventilačné otvory — to sú niektoré spôsoby, ako nepozvaným hostom odrezeme cestu.

V budovách hlodavcov ničíme pomocou chemických prostriedkov. Nesmieme ale zabúdať, že chemické prostriedky sú škodlivé aj pre ľudí, aj pre zvieratá. Preto musíme dávať veľký pozor a schovávať jedovaté chemické prostriedky pred deťmi a zvieratami. Chemické prostriedky nesmieme brať priamo do ruky, počas práce s nimi nesmie sa fajčiť, piť alebo jest.

Po skončení akcie chemické prostriedky musíme zakopať hlboko na mieste vzdialenosť od vody. Boj proti hlodavcom je veľmi dôležitou pracou zabezpečujúcou polnohospodárstvo pred obrovskými stratami.

S. D.

Každá žena má svoj pôvab. Musí ho iba vedieť využiť. Poznaf svoj vekus, štýl a správne si vyberať módné novinky. To čo je pre ňu naozaj vhodné, v čom bude najkrajšia.

Aj keď vám prinášame modely zo svetových noviniek predsa odporúčame, aby ste si vyberali s rozvahou látka a fazónku. Nenechajte sa tiež zlákať za každú cenu túžbou po novinkách, aby šaty nekončili jednou sezónou. Však maloktorá žena môže si svoj šatník obohatiť každou novinkou.

JAK DLOUHO SE MUSÍ V VARIT?

červená řepa	60 min.
brambory	20–25 min.
špenát	10 min.
zelený hrášek	20–30 min.
mrkev	20–30 min.
růžičková kapusta	30 min.
hlávkové zelí	40–50 min.
modré zelí	60–70 min.
květák	20–25 min.
fazolové lusky	40 min.
luštětiny	70–90 min.
ovesné vločky	15 min.
krupice	15 min.
těstoviny	20 min.
ságó	20–30 min.
rýže	20 min.
kuře	60–80 min.
ryba	15–25 min.
slepice	2½ hod.
veľké maso	60–70 min.
telecí maso	40–60 min.
jazyk	2½ hod.
plice	60 min.
hovězí maso	80–120 min.
skopové maso	80–120 min.
hovězí srdečko	30 min.

TOMU SA HOVORÍ MUŽI!

Počas sčítania ľudu 60-ročný majiteľ obchodu so zeleninou v Brazílii, Raimundo Carnauba de Carvalho uviedol, že je otcom 93 detí, v tom 32 manželských (s niekoľkými manželkami).

Hoci statocný pán de Carvalho vzbudil všeobecný obdiv, predsa však ďaleko zaostáva za inými zdatnými pánnimi, napr. za marockým sultánom

Mulajom Ismaelom (1646–1727), ktorý bol otcom... 888 detí, v tom 548 synov, alebo perzským šachom Fatehom Alim (vládol v rokoch 1797–1834), ktorý sa priznával k otcovstvu 154 synov a 560 dcér. Avšak nedostatočným rekordom v tomto odbore — ako tvrdia dejepisci — bol turecký sultán Mustafa III. (1717–1774), ktorý splodil 582 synov, dcéry ani nepočítajúc!

PANENSTVÍ

Zatím si kveteš
Kola roztočená vibraci
vzduchu
Prühledné větrníky ticha
Za ruku beru řeku
a vstavá ve mně ohnivé slunce
Za ruku beru stromy
a listí po pás
Kveteš si
Zdržím té lehkým dotykem
na jazyku
Rok v desátém měsíci
odkvétáme

Zuzana Trojanová

POZNÁTE?

Poznáte tento dobrý predpis na ovocné dorty? Cesto robíme zo 100 g múky, 100 g masla a 100 g tvarohu. Pečeme dozlatá v malých formič-

kách alebo v dortovej forme. Dorta bude čerstvá aj niekoľko dní. Keď pridu hostia, stačí ak ju naplníme alebo obložíme ovocím, polejeme ovocným rôsolom alebo želé, dáme na niekoľko minút do chladničky a môžeme hostov ponuknúť výbornými vlastnými zakuskami.

JEDNA DRUHEJ RIEKLA...

Zeny už oddávna vymýšľali, ako si dlho zachovať krásu, pôvab, mladý a svieži vzhľad. Prišli teda na mnoho receptov, z ktorých sa niektoré dajú používať i dnes.

Co poviete napríklad na nápoj, ktorý je vhodný pre zdravie i peknú pleť? Denne na lačný žalúdok vypijeme pohár vlažnej vody s niekoľkými kvapkami citrónovej šťavy. Najlepšie je vypíť nápoj ráno. Anglická kráľovná Viktorie vrah dôsledne dodržiava tento zvyk a nápoj pila i pred večerným spánkom.

Dalším receptom je kúpeľ v kyslom mlieku. Natrite sa celá olivovým olejom, potom vyčkajte, kým olej vysiakne do pokožky. Do vane s príjemne teplou vodou pridajte tri litre kyslého mlieka a štvor hodiny uvoľnené odpocívajte. Nezabudnite, že do vody musíte ponoriť aj krk, na ktorom najlepšie vidno, ako vám príbúdajú roky. Kúpeľ sa hodí najmä pre ženy so suchou pleťou a vrah veľmi omladzuje.

Przeczytaliśmy

dla

Was

Kiedy przygotowujemy jakąś potrawę, sięgamy najczęściej po sól czy pieprz, i to koncy się nasza umiejętności przyprawiania potraw. Ziół używamy nieczęsto i często bez znajomości spraw. A przecież bez nich, nie do pomyszenia jest smakowita kuchnia orientalna, ani słynąca na całym świecie kuchnia francuska. Zajrzyjmy więc do „rejestru” ziół i pamiętajmy o tym, że przyprawy nie tylko cieszą powonieniem i podniebieniem, ale ułatwiają także trawienie.

1. LIŚCIE LAUROWE, ich aromat wyzwała się w czasie gotowania. Dodatek do zup, rosółu, sosów, pieczeni wołowej, wieprzowej i dzicyzny, kiszonej i czerwonej kapusty, marynat.

2. GALKA MUSZKATOWA. Świeżo utartą doprawia się purée ziemniaczane, suflet z sera, szpinak, budyń kalafiorowy, farsze mięsne, potrawki cielęce i z kurą, sałatki owocowe.

3. GOŹDZIKI. W niewielkiej ilości podnoszą smak rosółu, zup rybnych, baraniny, dzicyzny, czerwonej kapusty. Nieodłączny dodatek do pierników, niektórych ciast, ponczów i kompotów.

4. BAZYLIA. Świeżna przyprawa do zup jarzynowych, potraw z fasoli i grochu, pasztetów, wątrobianki, potraw mięsnych (gulaszu, kebabsze, nadziewanych papryk) oraz dań rybnych.

5. CYNAMON. Dodaje smaku zupom owocowym i chłodnikom, ponczom, słodko-kwaśnym marynatom. Mielony poprawia smak pieczeni wieprzowej i z jagnięcia. Dodatek do ciast i legumin.

6. KOPEREK. Świeżym posypuje się wszystkie sałatki, gotowane młode ziemniaki, mizerię. Dodaje się do sosów, marynat i zup. Suszony poprawia się zupy, potrawy mięsne i sosy.

7. KMINEK. Podnosi smak brukwi i kalarepy, jarzynowo-mięsnych zup, duszonego schabu i pieczeni wołowej, jest podstawowym składnikiem zupy kminkowej. Używa się go do posypania pieczywa.

8. GORCZYCA. Doskonaly dodatek do wszelkiego rodzaju kiszonek, marynat, zwłaszcza korniszonów, zielonej fasolki i salatek ogórkowych. Dodatek do bejcowania i pekłowania mięs.

9. PAPRYKA OSTRA. Świeżna przyprawa do pikantnych sosów i mięs, zwłaszcza paprykarzu, gulaszu, ostrej zupy rybnej i pomidorowej, sałatek mięsnych i past twarogowych.

10. JALOWIEC. Dodajemy go przede wszystkim do pieczeni „na dziko”, dzicyzny i dzikiego ptactwa, pasztetów, ale także do kiszonej kapusty, bigosu oraz kartoflanki.

11. IMBIR. Jest dodatkiem do ciast, zwłaszcza korzennych i pierników, do ponczu, słodko-kwaśnych marynat, legumin, likierów, a także kompotów.

12. PIEPRZ. Mielonym, białym doprawia się białe sosy, delikatne mięsa, sałatki z drobiu i ryby. Czarny jest dodatkiem do pikantnych sosów, zup, mięs (zwłaszcza siekanych) i korzennych śledzi.

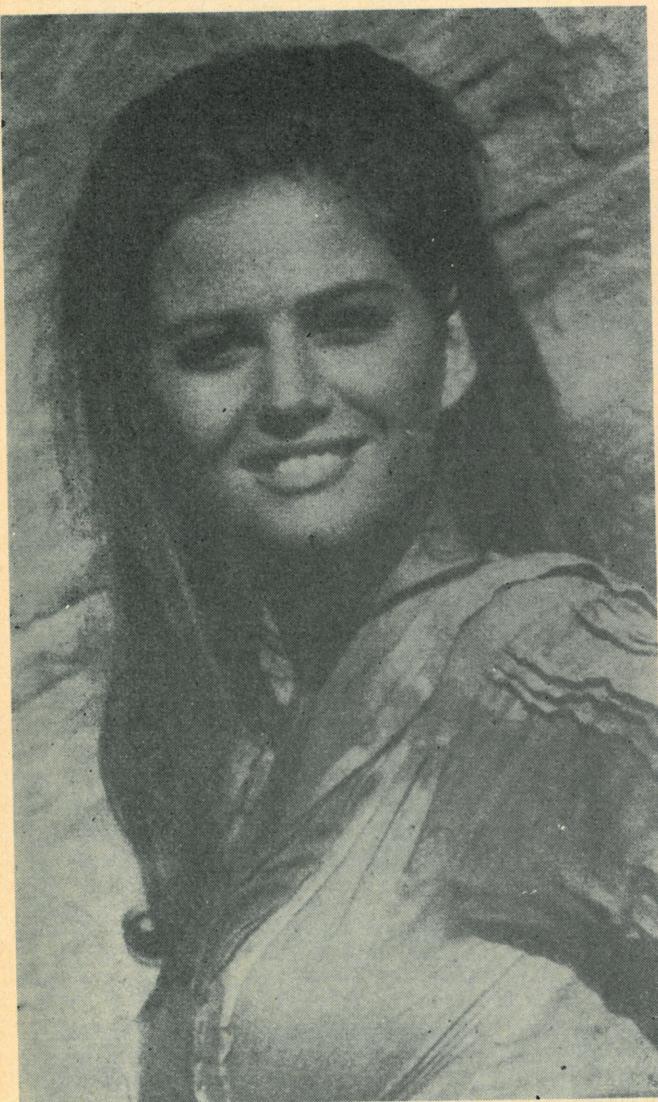
TÍ NÁDHERNÍ MUŽI...

Za 24 hodiny mužovi narastú na brade vlasys v celkovej dĺžke 14,7 metra. Od 20. do 60. roku muž odstraňuje z tváre britvou alebo žiletkou okolo 420 kilometrov vlasov. Aspoň tak tvrdí dr Artur Rook z Cambridge, ktorý zistil, že jeden vlas na brade narastie za 24 hodiny 0,38 mm, a nakoľko brada priemerného muža má približne 38 700 vlasov...

Nemalo starosti majú mamičky so šatami pre svoje deti. Naše dva modely chceú im pomôcť vo výbere. Jednoduché, pekné a praktické.

BANSKÁ BYSTRICA

JESTE TECHNICKÝ TYP?

Připravili jsme pro vás nekolik hadanek a početních úloh, kterými si na tuto otázku muzete odpovedet.

b

PROBLÉMY S DEMIŽÓNEM. Máte plny demížón s 12 litry vína a dvě prázdné nádoby na 8 a 5 litrů. Jak jimi naměříte do osmilitrové nádoby 6 litrů? Jsou známa dvě řešení. Jedno potřebuje 6, druhé 11 převlévání.

Tuto starou úlohu řešil vynikající francouzský matematik Poisson (1781 až 1840), když mu bylo sedm let. Později prozradil, že rozhodla o jeho osudu. Zajímavé počítání, matematické problémy se mu tak zalíbily, že se na celý život věnoval matematice. 2 body

Tie mestá vzácné sú, kde zídu chlapci hôrni
a vatru zapália voľnosti znamením
z tých iskier dychtivých, aké má pohľad voľný,
ked' plachosť odvekú v odvahu zamení.

Tu tuhli na oceľ mäkušké naše srdcia,
ochotné striasť sa na každé hladkanie,
tu vyhŕňa slovenská, v ktorej sa za horúca
ukulo mohutné a slávne naše: Nie!

Prišli dni úzkosti — a naše krv i slzy
sťa dobrý oldomáš šli v misku vrahou...
Len chytre nažrať sa, pokiaľ si neudrží
predušte stýrané barbarskú nákovu,

na ktorej ukúva podliakov vlastných zradu
a vzorku bezodnú, do ktorej chcel by liať
našu krv vyliatu na posmech, maškarádu,
pre tanec víťazný tvár si ľou maľovať

kanibal európsky, hodovník nad Kremničkou.
Kosti si tetuje na tváre rapavé,
v maškare pardala robí sa holubičkou,
bláboce o mieri v krvavej zábave.

Ale bál skončí sa — nedočká netvor rána.
Už junák Rosije napuchlú stína hlavu!
Vrátiš sa k ohnisku Povstania, čeľad štvana —
žiť budeš, Bystrica, mesto, čo prejdeš v slávu!

Andrej Plávka

CLAUDIA CARDINALOVÁ

narodila se v Tunisu (dokonce se ví přesně kdy — 15.4. 1939). Chtěla být učitelkou. V roce 1957 vyhrála v soutěži krásy titul „nejkrásnější tuniské Italky“ a cesta k filmu byla otevřená. Ještě téhož roku debutovala k tuniském filmu „Zlaté řetězy“, potom následovala úložka ve francouzsko-marockém filmu „Goha“. A pak je to již nepřetržitá řada menších i větších rolí v italských filmech, z nichž se možná naši diváci pamatuji ještě na dvě „zlodějské“ veselohry „Zmýlená neplatí“ a Znovu v nesnázích“. V dvoudílném francouzsko-italském velkofilmu režiséra Abela Ganceho „Napoleon“ hrála Bonapartovu sestru Pavlínou, ve Viscontiho filmu „Rocco a jeho bratři“ jsme ji viděli v menší úloze Ginettym, zato v „Gepardovi“ vytvořila už s nesporným nadáním jednu z hlavních rolí. Role Mary ve filmu „Bubovo děvče“, k jehož soutěžnímu uvedení přijela na karlovarský festival, patří prý k jejím nejmilejším. Ale to se již Claudia Cardinalová radí mezi významné světové hvězdy, což potvrzují nové a nové role v italských a v poslední době stále častěji i v zahraničních filmech. Jmenujeme z nich alespoň Felliniho „Osm a půl“, další Viscontiho film „Hvězdy velkého vozu“, veselohru „Růžový panther“, Brooksovy — před nedávnem u nás uvedené — „Profesionály“, Damianiho italsko-francouzský film „Den sovy“ a Kalatozovův sovětsko-italský film „Červený stan“. V Itálii je Claudia Cardinalová velmi populární a italská diváci (a ovšem hlavně novináři bulvárního tisku) ji lichotivě přezdívají „Claudia Nazionale“, což má naznačit, že v oblibě zcela mimořádné si ji přisvojuje celý národ. V každém případě po Brigitte Bardotové, které při její popularitě již dlouho stačí iniciály BB, je Claudia Cardinalová první, která si mohla podobnou firemní značku dovolit. Objeví-li se tedy někde třeba zpráva, že „CC odmítla roli v novém velkofilmu“, je každému obeznámenému filmovému diváku jasno, že se může jednat jen o populární Claudií. Obě „iniciálové“ hvězdy se nyní sešly při natáčení italského veseloherního westernu „Petrolejárky“.

...najväčšiu veľrybu, aká kedy žila v zatvorenom, majú v kalifornskom Marine-lande v USA? Váži viac ako 30 q. Chovatelia sú prekvapení jej inteligenciou;

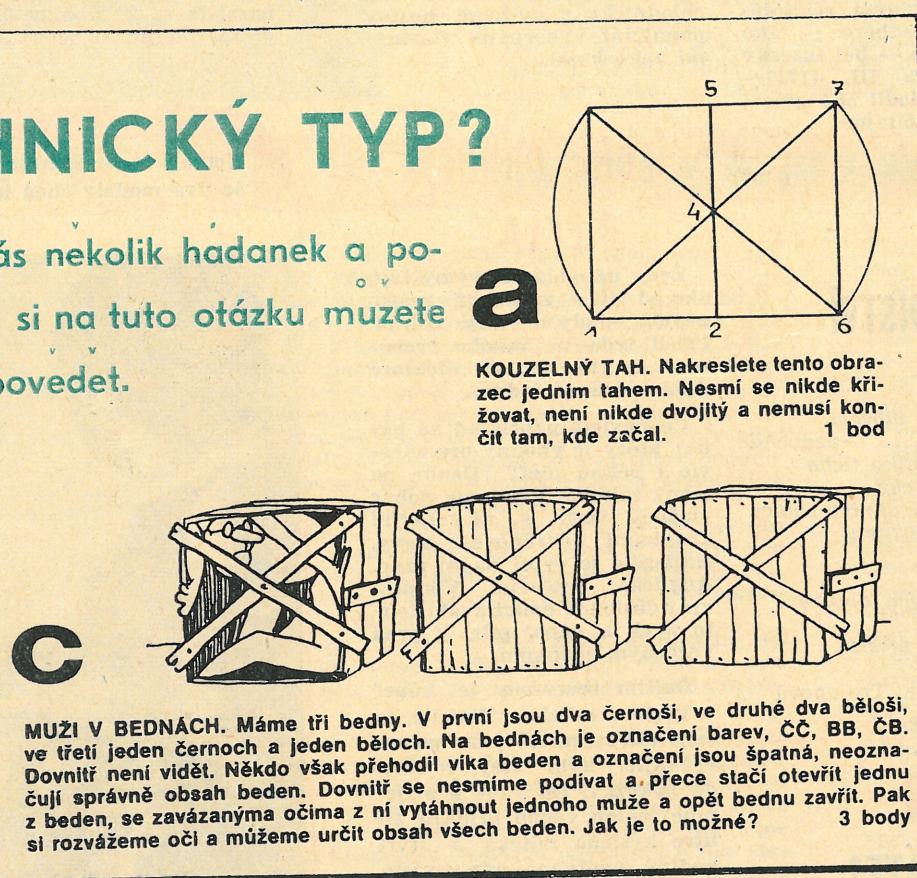
...zo všetkých druhov hmyzov, ktorý u nás žije, je najsilnejší škvor? Dospelý škvor váži pol gramu a pritom veľmi ľahko utiahne stosedemdesiatgramový náklad;

...zrak leva sa podobá zraku človeka? Podľa údajov istého zoologa vidi korisť jasne aj na vzdialenosť 1500 m;

...anglickí zoologovia skrižili osla a zebra? Mláďa má pruhované nohy a na osatatom tele sivú srsť;

...medzi najviac ohrozených vtákov v oblasti Šumavy parti sokol sfahovavý? Podľa pozorovania ornitológov tam teraz hniezdi jediný pár;

...jeden z najmenších kolibrikov, ktorý neváži viac ako 5 gramov, preletia každoročne Mexický záliv, pričom musí preletieť 800 km nad otvoreným morem?

TERMIN NADSYŁANIA PRAC NA KONKURS RYSUNKOWY PRZEDŁUŻONY DO 15. IX. 72 r.

rady · poradňa · rady · poradňa · rady

Prawnik

OBOWIĄZKOWE UBEZPIECZENIE MIENIA RUCHOMEGO W GOSPODARSTWACH ROLNYCH

Drugim rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 1 lutego 1972 r., które ukazało się w Dzienniku Ustaw Nr 5 z bieżącego roku jest rozporządzenie w sprawie obowiązkowego ubezpieczenia mienia ruchomego w gospodarstwach rolnych (poz. 24).

Obowiązkowemu ubezpieczeniu w gospodarstwach o ogólnym obszarze gruntów ponad 0,5 ha a także w przystrojowych działkach członków rolnych spółdzielni produkcyjnych bez względu na wielkość działki podlega następujące mienie ruchome:

1. ziemiopłydy zebrane i złożone w budynkach, stertach, stogach, kopach i piwnicach, artykuły żywonościowe i pasze dla zwierząt;

2. inwentarz żywy;
3. inwentarz martwy, materiały budowlane;
4. ruchomości domowe właściciela gospodarstwa rolnego i jego domowników prowadzących z nim wspólne gospodarstwo domowe.

Wyłączone są z obowiązkowego ubezpieczenia:

1. samochody, przyczepy samochodowe i motocykle;
2. pieniądze, dzieła sztuki, wyroby z platyny, złota i srebra, biżuteria i zegarki;
3. napoje alkoholowe.

PZU odpowiada za szkody wyrządzone w ubezpieczonym mieniu przez pożar, uderzenie pioruna, wszelkiego rodzaju wybuchy, upadek pojazdu powietrznego, powódź, huragan, lawiny, trzęsienie, padanie i usuwanie się ziemi, grad (z wyjątkiem szkód w mieniu znajdujących się cieplarniach i oranżeriach) jak również szkód w inwentarzu żywym, spowodowane przedem elektrycznym.

PZU nie odpowiada za szkody:

1. spowodowane umyślnie przez właściciela;
2. spowodowane przez zapadanie lub usuwanie się ziemi, jeżeli jest ono następstwem działalności ludzkiej, jak wykopy ziemne, eksplatacje bogactw mineralnych itp.;
3. powstałe w linie i kominach podczas suszenia nad otwartym ogniem, a w tytoniu — powstałe w suszeniu przy zastosowaniu technologii ogoniowej;
4. powstałe wskutek działań wojennych.

Ubezpieczeniem objęte jest mienie ruchome znajdującej się na obszarze całego gospodarstwa rolnego podlegającego obowiązkowemu ubezpieczeniu tj. w budynkach, na podwórzu i gruntach tego gospodarstwa.

Właściciel gospodarstwa jest obowiązany utrzymywać ubezpieczone mienie w należytym stanie i stosować się do przepisów przeciwpożarowych i in-

nnych mających na celu zapobieganie powstawaniu szkody, oraz przeprowadzać w terminie nakazanym przez właściwe organy administracji państowej zmiany, mające na celu naprawę stanu bezpieczeństwa ognistego, a w razie powstawania szkody, w miarę możliwości, zapobiec jej rozszerzaniu się.

Właściciel zawiadamia o szkodzie inspektorat PZU lub biuro gromadzkiej rady narodowej najpóźniej w ciągu 7 dni od dnia powstania szkody lub otrzymania o niej wiadomości. Do czasu oględzin przez PZU (co powinno nastąpić najpóźniej w 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia) nie wolno bez zgody PZU zmieniać stanu spowodowanego przez szkodę, chyba że zmiana leży w interesie społecznym lub jest niezbędna do zabezpieczenia powiększania się szkody.

PZU ustala wysokość odszkodowania w ciągu 14 dni od dnia otrzymania zawiadomienia o szkodzie, a wypłaca odszkodowanie w ciągu miesiąca od tego dnia.

WITOLD FERFET

Veterinarz

CHOROBY PROSIĄT PRZY NADMIARZE PEWNYCH SKŁADNIKÓW W PASZY

Każdy hodowca wie, że przekarmienie zwierzęcia jest niebezpieczne, wywołuje ono bowiem zaburzenia w trawieniu, które w poważniejszych przypadkach mogą nawet spowodować śmierć. Każde przekarmienie prowadzi do lekkiego zatrucia, gdyż niestrawione części pokarmu gniją w jelitach. Przy karmieniu jednostronnym łatwiej o zatrucie wskutek przekarmienia niż przy karmieniu urozmaiconym.

Smer sercową — chociaż przyczyna śmierci

sercowej nie jest dokładnie wyjaśniona, wiele przemawia za tym, aby zaliczyć ją do zatrucia pokarmowych. Przy bardzo obfitym żywieniu paszami treściwymi następuje osłabienie serca i zwyrodnienie mięśni. Chorobie ulegają warchlaki 30–50 kg. Brak ruchu na powietrzu przyśpiesza śmierć, która następuje nagle bez żadnych objawów. Czasami śmierć następuje po silnym zmęczeniu (zgnienie w transporcie) lub po silnym podnieceniu.

Zatrucia pokarmowe — niektóre pasze zawierają szkodliwe substancje, które dostawiają się do organizmu powodującą śmiertelne zatrucie. W okresie wiosennym lub wczesnoletnim zdarza się, że przy braku ziemniaków żywi się świnie wyłącznie zielonką z lucerny lub konicyzny. U świń pojawiają się wtedy świadczące wysypki na skó-

rze. Świnie ocierają się, rana skórę do krwi. Wkrótce skóra pokrywa się strupami. Zwierzęta tracą ochotę do jedzenia i chudną. Po zaprzestaniu podawania zielonki i zastąpienia ją ziemniakami, opisane objawy ustępują. Z kolei spleśnieiałe pasze powodują sennosność, trudność w podnoszeniu się, a od czasu do czasu świnie ulegają atakowi gwałtownych skurczów. Podawanie takich pasz prowadzi do ciężkich zapaleń żołądka i jelit. Przykro w skutkach może być podawanie prosiątkom przekwaszonego (zszerowiałego) mleka — gdyż powoduje ono biegunki i zatrzymanie w rozwoju. Nie należy tu mylić mleka kwaśnego, które jest bardzo dobrą paszą dla prostaków.

Zatrucia solą kuchenną — zdarzają się po podaniu zbyt dużego dodatku soli do paszy. Świnie na ogół znoszą dość do-

brze duże dawki soli. W pewnych jednak przypadkach np. przy nieżycie jelit, dawki nawet małe prowadzą do zatrucia. Objawy chorobowe pojawiają się najwcześniej u warchlaków w 4–5 dni po rozpoczęciu podawania solonej paszy. Chorze świnie stają się niespokojne, wydają pień z pyska, kręcą się w koło, wchodzą na przedmioty lub opierają głowę o ścianę. Zwierzęta o silnych objawach nie reagują na leczenie i szybko padają, te o słabszych objawach można leczyć przez: wstrzymanie podawania soli w pokarmie, podawanie dużej ilości wody do picia oraz przez podawanie środków mocznodrainingych.

Przestrzeganie tych paru uwag przy żywieniu prosiat pozwoli na wychowanie zdrowego pokolenia.

H. MĄCZKA

Zuzka

VIŠŇOVÁ POLIEVKA

Rozpočet pre viac osôb: 300 g višní, 2 1/2 dl mlieka alebo sladkej smotany, 30 g hladkej mûky, 30 g cukru, voda, škorica, soľ.

Višňe zbabíme kôstok, vložíme do vriacej osládenej vody a varíme. Mûku s mliekom rozmiešame, prilejeme k višňam a spolu povaríme. Hotovú polievku pretrime cez sito a trochu osolíme. Polievku podávame teplú alebo studenú. Podobne môžeme pripraviť polievku z každého ovocia. Podľa chuti môžeme pridať

citrónovú šťavu alebo kôru, škoricu, klinčeky.

CEREŠNOVÉ KNEDLICKÝ S TVAROHOM

Rozpočet pre viac osôb: 250 g krupicovej mûky, 120 g strúhanky, 600 g čerešní, 200 g tvarohu, 40 g masla, 60 g práškového cukru, mlieko podľa potreby (asi 2 dl), 1 vajce, voda, soľ.

Strúhanku zalejeme vriacim mliekom a necháme stať asi štvrt' hodiny. Potom pridáme mûku, soľ, vajce a vypracujeme cesto, ktoré na pomúčenej doske rozvalkáme a pokrájame na rovnaké štvorčeky. Do každého zabalíme asi tri čerešne. Uvarené knedličky posypeme postrúhaným

tvarohom, cukrom a polejeme rozpusteným maslom. Namiesto čerešní môžeme použiť aj iné ovocie.

SPENÁTOVÁ SADLINA

Rozpočet pre viac osôb: 4 vajcia, 4 dl mlieka, 200 g špenátu, 20 g strúhanky, 20 g masla, soľ, muškátový orešiek.

Vajcia rozložíme v mlieku so soľou. Pridáme udusený pretréty špenát, strúhanku, strúhaný muškátový orešiek a zamiešame. Nádobu vymastíme, na dno položíme pomastený pergamenový papier a pripravené sadlinu vylejeme do nej. Potom ju prikryjeme, dáme do väčšieho kastróla a varíme 10 až 12 minút.

Podávame so zemiakovou kašou.

TRENÁ PIŠKÓTA S OVOCÍM

Rozpočet: 3 vajcia, práškový cukor, mûka a maslo — každé o váhe 3 celých vajec, 1/2 kg čerešní, citrónová kôra, 20 g práškového cukru.

Tuk rozmiešame s cukrom a žltkami, ktoré pridáme postupne. Potom pridáme tuhý sneh a mûku. Zláhka zamiešame a dáme na vymastený a mûkou vyspaný plech. Cesto rozotrieme asi na hrubku palca a kladieme naň zavarené, ocedené čerešne. Čerešne nemôžu byť surové, lebo obsahujú veľa vody a cesto by zostało po upečení vlhké. Upečené cesto pokrájame a posypejme cukrom.

NEVIETE SI PORADIT S ROZNYMI TAŽKOSTAMI A ZÁLEŽITOSTAMI, KTORÉ VÁS ROZČULUJÚ? NAPISTE NÁM NA ADRESU: REDAKCIA ŽIVOT, WARSAWA, UL. FOKSAL 13. ODPOVIEME VÁM A PORADÍME NA STRÁNKACH NÁŠHO ČASOPISU ALEBO LISTOM.

Organ Towarzystwa Kulturalnego Czechów i Słowaków w Polsce redagują: ADAM CHALUPEC — redaktor naczelný, Marian Kaškiewicz — z-ca red. nacz. oraz społeczne kolegium redakcyjne w składzie František Bednářík (Nowa Biela), Augustin Bryja (Lapsze Wyżne), Mirona Cížlavá (Zelów), Jozef Grigal (Podwilk), Jozef Grigal (Niepolomic), Vladimír Hess (Lublin), Bronislav Knapčík (Mikolóv), Ján Kovalík (Zubrzyca Dolna), Ján Kríšák (Kremperachy), Wacław Luściński (Zelów), Lídja Mšálková (Zubrzyca Górska), Lídja Mundilová (Kucov), Ignác Nižník (Myślenice), František Sveták (Lipnica Mała), Ján Svintek (Piešťany), Ján Spernoga (Warszawa), Růžena Urbánová (Gęsiniec), Zofia Wasilewská (Lapsze Niżne), Andrej Vojtas (Jurgów).

Tłumaczenia i korekta jęz. czeskiego — Valerie Wojnarowska. Tłumaczenia na język polski — Elżbieta Stojowska. Weryfikacja stylistyczna tekstu polskich — Ján Kacinský. Korekta jęz. słowackiego Ján Spernoga. Red. tech. — Krystyna Tomczyk. Oprac. graf. — Joanna Deresz. „ŽIVOT” ukazuje się około 15 każdego miesiąca.

Nadesłanych rękopisów, fotografii i rysunków redakcja nie zwraca. Wydawca:

Wydawnictwo „WSPÓŁCZESNE” RSW „PRASA”, Warszawa, ul. Wiejska 12, tel. 28-24-11.

ADRES REDAKCJI: WARSZAWA, FOKSAL 13. TEL.: 26-44-49, 26-04-55, 26-42-57.

Cena prenumeraty krajowej: kwart. 3 zł, półrocza 6 zł, roczna 12 zł. Instytucje państowe, społeczne, zakłady pracy, szkoły, itp. mogą zamawiać prenumeraty wyłącznie w miejscowych Oddziałach i Delegaturach „Ruch”, w terminie do 25 listopada na rok następny.

Prenumeratorzy indywidualni mogą opłacić prenumeratę w urzędach pocztowych i u listonoszy, lub dokonywać wpłat na konto PKO Nr 1-6-100020 — Centrala Kointporta Prasy i Wydawnictwa „Ruch”, Warszawa, ul. Towarowa 23 (w terminie do 10 dnia miesiąca poprzedzającego okres prenumeraty).

Prenumeratę zlecenie wysyłać za granicę, która jest o 40% droższa od prenumeraty krajowej, przyjmuję Biuro Kolportażu Wydawnictw Zagranicznych „Ruch”, Warszawa, ul. Wrońska 23, konto PKO Nr 1-6-100024.

Oddano do składowi 28 VI 72 r. Numer zamknięto 30 VII 72 r. Druk Prasowe Zakłady Graficzne RSW „Prasa”, Warszawa, ul. Smolna 10. Zam. 1152. A-69.

KALENDÁR 1972

AUGUST – SRPEN

1. UTOROK	Justína	16. STREDA	Joachim
2. STREDA	Gustáv	17. ŠTVRTOK	Jacek
3. ŠTVRTOK	Lýdia	18. PIATOK	Helena
4. PIATOK	Dominik	19. SOBOTA	Boleslav
5. SOBOTA	Stanislava	20. NEDEĽA	Bernard
6. NEDEĽA	Jakub	21. PONDELOK	PONDELOK
7. PONDELOK	Dorota	22. UTOROK	Cézar
8. UTOROK	Emil	23. STREDA	Filip
9. ŠTVRTOK	Roman	24. PIATOK	Juraj
10. PIATOK	Boris	25. SOBOTA	Luiza
11. SOBOTA	Zuzana	26. NEDEĽA	Mária
12. NEDEĽA	Klára	27. PONDELOK	Agustín
13. PIATOK	Diana	28. UTOROK	Ján
14. SOBOTA	Alfréd	29. ŠTVRTOK	STREDA
15. PIATOK	Mária	30. PIATOK	Rozália
1. augusta	vých. sl. 3.56	31. ŠTVRTOK	Rajmund
15. augusta	vých. m. 21.15	vých. sl. 19.27	záp. m. 11.53
	vých. sl. 4.19	vých. m. 19.01	záp. m. 19.01
		vých. m. 11.45	záp. m. 20.32

SEPTEMBER – ZÁŘÍ

1. PIATOK	Bronislava	9. SOBOTA	Peter
2. SOBOTA	Štefan	10. NEDEĽA	Lukáš
3. NEDEĽA	Simon	11. PONDELOK	Prot
4. PONDELOK	Rozália	12. UTOROK	Gvidon
5. UTOROK	Dorota	13. STREDA	Filip

